

**«Qazaqstan Investment Corporation»
Акционерлік қоғамы**

2023 жылдың 31 желтоқсанында
аяқталған жыл үшін жеке қаржылық
есептілік

Мазмұны

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі	
Пайда немесе залал және өзге де жиынтық табыс туралы жеке есеп	8
Қаржылық жағдай туралы жеке есеп	9
Ақшалай қаражаттың қозғалысы туралы жеке есеп	10
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп	11-12
Жеке қаржылық есептілікке ескертпелер	13-63

«КПМГ Аудит» жауапкершілігі шектеулі серіктестік
Қазақстан, А25D6Т5, Алматы,
Достық д-лы, 180,
+7 (727) 298-08-98

Товарищество с ограниченной ответственностью «КПМГ Аудит»
Казахстан, А25D6Т5, Алматы,
Достық д-лы, 180

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі

«Qazaqstan Investment Corporation» акционерлік Қоғамының акционеріне және директорлар кеңесіне

Пікір

Біз 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдай туралы жеке есебінен, көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша пайда немесе залал және басқа жиынтық табыс, меншікті капиталдағы өзгерістер және ақша қаражаттарының қозғалысы туралы жеке есептерден, сондай-ақ, есеп саясатының елеулі тұжырымдамалары мен басқа түсіндірмелі ескертпелерден тұратын «Qazaqstan Investment Corporation» Акционерлік қоғамының (әрі қарай – «Қоғам») жеке қаржылық есептіліктің аудитін жүргіздік.

Біздің пікірімізше, жеке қаржылық есептілік Қаржылық есептілігінің халықаралық стандарттары жөніндегі Комитеті шығарған ҚЕХС стандарттарына (ҚЕХС қаржылық есептіліктің стандарттары) сәйкес барлық елеулі қатынастарда Қоғамның 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жеке қаржылық жағдайын және көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша жеке қаржылық нәтижелерін және жеке ақша қаражаттарының қозғалысын әділ көрсетеді.

Пікір білдіруге негіздеме

Біз Аудиттің халықаралық стандарттарына сәйкес аудит жүргіздік. Осы стандарттар бойынша біздің жауапкершілігіміз одан әрі есебіміздің «Жеке қаржылық есептілік аудитіне аудиторлардың жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық әдеп стандарттары Кеңесінің кәсіби бухгалтерлерге арналған әдеп кодексіне («БАХӘСК кодексі») және біздің жеке қаржылық есептіліктің аудитіне тиісті Қазақстан Республикасында қолданылатын әдептілік талаптарға сәйкес Қоғамға қатысты тәуелсіз болып табыламыз және біз басқа да әдептілік міндеттемелерді аталған талаптар мен БАХӘСК кодексіне сәйкес орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдер біздің пікірімізді білдіруге негіздеме болуға жеткілікті және тиісті деп есептейміз.

Аудиттің негізгі мәселелері

Аудиттің негізгі мәселелері біздің кәсіби пайымдауымыз бойынша, ағымдағы кезеңнің жеке қаржылық есептілігінің аудитінде ең маңызды болған мәселелер. Бұл мәселелер толығымен біздің жеке қаржылық есептіліктің аудитінің мәнмәтіні мен осы есептілік туралы біздің пікіріміздің қалыптасуында қарастырылды және біз осы мәселелер бойынша жеке пікір білдірмейміз.

Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын еншілес ұйымдарға инвестицияларды бағалау

Жеке қаржылық есептілігіндегі 2, 3, 11, 24 Ескертулерді қараңыз.

<i>Аудиттің негізгі мәселесі</i>	<i>Аудиттің негізгі мәселесіне қатысты аудиторлық рәсімдер</i>
<p>Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын еншілес ұйымдарға инвестициялар Қоғам активтерінің жалпы сомасының 71%-ын құрайды. Осы активтердің әділ құны пайымдаулар мен бақыланбайтын деректерді пайдалану арқылы анықталады.</p> <p>Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялар көлемінің маңыздылығына және олармен байланысты пайымдаулар мен бағалаудың белгісіздігіне байланысты бұл сала аудиттің негізгі мәселесі ретінде қарастырылады.</p>	<p>Біз пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын еншілес ұйымдарға инвестицияларды бағалауға қатысты мынадай рәсімдерді жүргіздік:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Біз пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын еншілес ұйымдарға инвестициялардың әділ құнын бағалаудың негізгі құралдарын өзірлеу және енгізу бойынша тестілеу жүргіздік. • Іріктемелік негізде біз еншілес ұйымдардың әділ құны бойынша бағаланатын үлестік және борыштық құралдарға еншілес ұйымдардың инвестицияларын қоса алғанда, еншілес ұйымдардың таза активтерінің әділ құнын айқындау кезінде Қоғаммен пайдаланылған елеулі жорамалдарды бағаладық. Еншілес ұйымдардың сату көлемі мен бағасы, өндіріс құны, EBITDA бойынша кірістілік болжамдары және күрделі шығындар деңгейі сияқты үлестік және борыштық құралдарға инвестицияларын бағалауда пайдаланылған елеулі болжамдар. Біз еншілес ұйымдардың үлестік және борыштық құралдарға инвестицияларын бағалауда Қоғаммен пайдаланылған болжамдарды сыртқы дереккөздерден қолжетімді салалық, қаржылық және экономикалық деректермен салыстырдық және/немесе баламалы модельдер мен болжамдарды пайдалана отырып, тәуелсіз бағалау жүргіздік. Дисконттау мөлшерлемелері ашық дереккөздерден алынған нарықтық деректер және инвестициялар объектілерінің кредиттері туралы ақпарат, сондай-ақ тиісті индустриядағы капитал құрылымы бойынша орташа салалық мәндер негізінде қайта есептелді.

	<ul style="list-style-type: none"> • Біз EBITDA-ның болжамды сату көлемін, бағасын, өзіндік құнын, жалпы табыстылығын және табыстылығын тарихи деректермен салыстырдық, оларды еншілес ұйымдардың инвестициялық объектілерінің қаржылық есептілігінің деректері бойынша нақты нәтижелермен салыстыру арқылы болжамдардың тарихи дәлдігін бағаладық. • Іріктеме негізінде біз бағалау бойынша мамандарды және қаржылық тәуекелдерді басқару бойынша мамандарды үлестік және борыштық құралдарға осы еншілес ұйымдардың инвестицияларын бағалауда Қоғам пайдаланған бағалау әдіснамасын, жорамалдар мен деректерді талдау үшін қатыстырдық. • Біз сондай-ақ пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын еншілес ұйымдарға инвестицияларды бағалауға қатысты ақпаратты ашудың толықтығы мен дәлдігін бағаладық.
--	---

Өзге де мәліметтер

2022 жылдың 31 желтоқсанындағы және көрсетілген күні аяқталған жылдағы салыстырмалы көрсеткіштерге қатысты аудит жүргізілген жоқ.

Басқа ақпарат

Басшылық басқа ақпарат үшін жауапты. Басқа ақпарат жылдық есепке енетін ақпаратты қамтиды, бірақ басқа ақпаратқа жеке қаржылық есептілік пен жеке қаржылық есептілік туралы біздің аудиторлардың есебі енбейді. Жылдық есеп бізге, болжаммен, осы аудиторлардың есебінің күнінен кейін ұсынылады.

Біздің жеке қаржылық есептілік туралы пікіріміз басқа ақпаратты қамтымайды және біз басқа ақпаратқа қатысты қандай да бір нысандағы сенімділік қорытындысын білдірмейміз.

Біздің жеке қаржылық есептіліктің аудитіне байланысты біздің жауапкершілігіміз мүмкін болған жағдайда жоғарыда анықталған басқа ақпаратты оқу және басқа ақпаратты оқу барысында оның жеке қаржылық есептілікпен немесе аудит барысында алған біздің білімімізбен елеулі дәйексіздігін немесе елеулі бұрмаланған болып көрінуін қарастыру.

Жеке қаржылық есептілік үшін Қоғам басшылығы мен басқару өкілеттілігіне ие тұлғалардың жауапкершілігі

Басшылық ҚЕХС қаржылық есептіліктің стандарттарына сәйкес жеке қаржылық есептіліктің дайындауы мен әділ ұсынылуына және де алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбаған жеке қаржылық есептілікті дайындау үшін басшылық қажет деп анықтайтын ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

Жеке қаржылық есептілікті дайындауда басшылық Қоғамның үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетін бағалау, сәйкес жағдайларда үздіксіз қызметке қатысты мәселелерді ашып көрсету және басшылық Қоғамды жауып тастауға немесе оның операцияларын тоқтатуды ниеттеніп отырған немесе одан басқа нақты балама нұсқасы болмаған жағдайларды қоспағанда бухгалтерлік есептің үздіксіз қызмет негізін қолдану үшін жауапты.

Басқару өкілеттілігіне ие тұлғалар Қоғамның жеке қаржылық есептілігін дайындауды қадағалауға жауапты.

Жеке қаржылық есептілік аудитіне аудиторлардың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз жеке қаржылық есептіліктің толығымен алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбағандығы туралы ақылға қонымды сенімділік алу және де біздің пікіріміз енетін аудиторлардың есебін шығару. Ақылға қонымды сенімділік жоғары дәрежедегі сенімділікті білдіреді, бірақ АХС-ға сәйкес жүргізілген аудит бар болған кездегі елеулі бұрмалануларды әрқашан табатындығына кепіл болып табылмайды. Бұрмаланулар алаяқтық әрекеттер немесе қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін және де егер олар жеке немесе жиынтық түрінде осы жеке қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдерге ықпал етуі негізді түрде жорамалданса, маңызды болып саналады.

АХС-ға сәйкес жүргізілген аудит шеңберінде біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және аудит бойы кәсіби күмәншілдікті сақтаймыз. Одан бөлек біз келесілерді орындаймыз:

- алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан жеке қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелін анықтаймыз және бағалаймыз және де осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және өткіземіз және де біздің пікірімізді білдіру үшін негіз болатын жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдер аламыз. Алаяқтық әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелі қателіктер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелінен жоғары, өйткені алаяқтық әрекеттер сөз байласу, жалғандық, қасақана өткізу, ақпаратты немесе әрекетті бұрмалап көрсетулерді немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өтуді қамтуы мүмкін;
- жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатымен, бірақ Қоғамның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатынсыз, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесінің түсінігін аламыз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін және басшылықпен дайындалған ашып көрсетілген ақпаратты бағалаймыз;
- басшылықтың бухгалтерлік есептің үздіксіз қызмет негізін қолдануының заңдылығы туралы қорытынды жасаймыз және де алынған аудиторлық дәлелдер негізінде Қоғамның үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетіне елеулі күмән туғызуы мүмкін оқиғалар немесе шарттарға байланысты елеулі белгісіздіктің бар-жоқтығы туралы қорытынды жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздік бар деген қорытындыға келсек, біздің аудиторлардың есебінде жеке қаржылық есептіліктегі сәйкес ашып көрсетілген ақпаратқа назар аудартуымыз керек немесе осындай ашып көрсетілген ақпарат орынсыз болса, пікірімізді түрлендіруіміз керек. Біздің қорытындыларымыз біздің аудиторлардың есебінің күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда болашақ оқиғалар немесе шарттар Қоғамның үздіксіз қызметті жалғастыру қабілетінің жоғалуына әкелуі мүмкін;

— жеке қаржылық есептіліктің ашып көрсетілген ақпараты енетін бүтіндей ұсынылуын, құрылымы мен мазмұнын, және де жеке қаржылық есептіліктің негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды әділ ұсынылуын қамтамасыз етілетіндей көрсетуін бағалаймыз.

Біз басқару өкілеттілігіне ие тұлғаларға, тым болмағанда, аудиттің жоспарланған көлемі мен уақытын, сондай-ақ, біз аудит барысында анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері енетін аудиттің елеулі табуларын айтып білдіре отырамыз.

Біз, сонымен қатар, басқару өкілеттілігіне ие тұлғаларға тәуелсіздікке қатысты сәйкес әдептілік талаптарын орындағанымыз туралы мәлімдеме береміз және барлық қарым қатынастар мен біздің тәуелсіздігімізге ықпал етеді деп негізді түрде санауға болатын өзге мәселелер және де сәйкес жағдайларда соған қатысты қорғау шаралары туралы айтып білдіре отырамыз.

Басқару өкілеттілігіне ие тұлғаларға айтып білдірген мәселелер арасынан біз ағымдағы кезеңнің жеке қаржылық есептілігінің аудитінде ең маңызды болған және сәйкесінше негізгі аудит мәселелері болып табылатын мәселелерді анықтаймыз. Біз бұл мәселелер туралы ақпаратты көпшілікке ашып көрсету заңмен немесе нормативтік актілермен тыйым салынған немесе қандай да бір мәселенің біздің есебімізде хабарлануының жағымсыз салдарлары қоғамдық маңызды пайдадан асып түседі деп негізді түрде жорамалданғандықтан мұндай мәселе біздің есепте хабарланбауы тиіс деп анықтаған өте сирек жағдайлардан басқа кезде осы мәселелерді біздің аудиторлардың есебінде сипаттаймыз.

Аудиттің нәтижесі болып табылатын тәуелсіз аудиторлардың есебінің келісім партнері:

Лытов С. И.
Қазақстан Республикасының
сертификатталған аудиторы
2023 жылдың 20 желтоқсанында берілген
№ МФ-0001870 аудитордың біліктілік куәлігі

«КПМГ Аудит» ЖШС
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі аудиторлық қызмет жүргізу үшін
2006 жылдың 6 желтоқсанында берген мемлекеттік лицензияның №0000021

Дементьев С. А.
«КПМГ Аудит» ЖШС Жарғы негізінде
әрекет ететін Бас директоры

2024 жылдың 30 мамыры

	Ескертпе	2023 ж. мың теңге	2022 ж. мың теңге аудиттелмеген
Тиімді мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген пайыздық кірістер:	5	6,929,706	3,513,168
Пайыздық шығындар	5	(1,132,467)	(1,109,146)
Таза пайыздық кіріс		5,797,239	2,404,022
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерімен және еншілес ұйымдарға инвестициялармен жасалатын операциялардан түсетін таза пайда	24	1,876,646	10,352,966
Дивидендтік кіріс		61,782	2,893,901
Шетел валютасымен жасалатын операциялардан түскен таза (залал)/кіріс	9	(160,149)	15,977
Инвестициялық қаржы активтерімен жасалатын операциялардан түскен таза кіріс	24	162,728	73,419
Мемлекеттік субсидияларды пайдаланудан түскен кіріс	15	76,589	76,589
Басқа таза операциялық кірістер, нетто		250,447	3,176
Операциялық кірістер		8,065,282	15,820,050
Қаржы активтеріне қатысты құнсызданудан болған залалдарды қалпына келтіру/ (қалыптастыру)		27,812	(18,060)
Қызметкерлерге шығындар	6	(1,332,707)	(1,081,233)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	7	(1,022,628)	(611,604)
Салық салуға дейінгі пайда		5,737,759	14,109,153
Табыс салығы бойынша шығын	8	(2,177,218)	(678,531)
Жылдық пайда		3,560,541	13,430,622
Өзге жиынтық кіріс/(залал)			
<i>Пайда немесе залал құрамына қайта жіктелген немесе кейіннен қайта жіктелуі мүмкін баптар:</i>			
Инвестициялық қаржы активтерін қайта бағалау жөніндегі резерв:			
- табыс салығын шегергендегі әділ құнның таза өзгеруі			
		41,060	(140,226)
Табыс салығын шегергендегі жыл ішіндегі өзге де жиынтық кіріс/(залал)		41,060	(140,226)
Бір жылдағы жиынтық кірістің барлығы		3,601,601	13,290,396

8-дан 63-ші дейінгі беттерде ұсынылған жеке қаржылық есептілікті басшылықпен 2024 жылдың 30 мамырында мақұлданды және оның атынан қол қойылды:

Тимур Бегулиев
Басқарма төрағасының орынбасары

Раухан Куттыбаева
Бас бухгалтер

	Ескертпе	31 желтоқсан 2023 ж. мың теңге	31 желтоқсан 2022 ж. мың теңге аудиттелмеген
АКТИВТЕР			
Ақша қаражаттары және оның баламалары	10	33,383,972	29,174,825
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	11	162,972,356	135,137,215
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе шығын құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын активтер	11	10,461,092	10,526,147
- Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар		42,461	807,402
Өзге қаржылық активтер		10,418,631	9,718,745
Клиенттерге берілген қарыздар	12	10,679,384	10,503,914
Инвестициялық қаржылық активтер	13	8,696,596	3,216,557
Ағымдағы салық активі		762,530	1,429,429
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер		208,599	208,020
Өзге активтер		24,180	176,799
Барлық актив		227,188,709	190,372,906
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	14	10,005,236	9,781,569
Мемлекеттік субсидиялар	15	612,712	689,301
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттеме	8	254,721	428,831
Өзге міндеттемелер		456,200	439,248
Міндеттемелер барлығы		11,328,869	11,338,949
МЕНШІКТІ КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	16	147,761,730	112,761,730
Инвестициялық қаржылық активтерді қайта бағалау бойынша резерв		(100,089)	(141,149)
Бөлінбеген пайда		68,198,199	66,413,376
Меншікті капитал барлығы		215,859,840	179,033,957
Міндеттемелер мен меншікті капиталдың барлығы		227,188,709	190,372,906

	2023 ж. мың теңге	2022 ж. мың теңге аудиттелмеген
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Пайыздық кірістер	5,754,369	3,404,640
Төленген пайыздар	(957,958)	(908,800)
Алынған дивидендтер	61,782	2,893,901
Қызметкерлерге төленген шығындар	(1,132,270)	(874,366)
Өзге де жалпы және әкімшілік төлемдер	(1,013,814)	(699,512)
Өзге түсімдер	248,710	11,096
Операциялық активтердің (ұлғаюуы)/азаюуы		
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе шығын құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	(25,893,439)	(802,784)
Кредиттік институттардан алынатын сомалар	–	3,068,763
Өзге міндеттемелер	67,534	(70,470)
Операциялық қызметтен табыс салығын төлегенге дейін алынған (пайдаланылған)/ақшалай қаражаттың таза шамасы		
	(22,865,086)	6,022,468
Төленген табыс салығы	(1,390,792)	(3,540)
Операциялық қызметтен алынған (пайдаланылған)/ақшалай қаражаттың таза шамасы		
	(24,255,878)	6,018,928
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Инвестициялық қаржы активтерін сатып алулар	(5,308,546)	(8,987,561)
Инвестициялық қаржы активтерін өтеу	607,740	13,004,899
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу	(31,459)	(139,663)
ЕҰ қосылу нәтижесінде ақша қаражатының түсуі	–	5,885,615
Инвестициялық қызметтен алынған (пайдаланылған)/ақшалай қаражаттың таза ағыны		
	(4,732,265)	9,763,290
ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Төленген дивидендтер	(1,775,718)	(1,089,814)
Қарапайым акциялар эмиссиясы	35,000,000	5,000,000
Қаржылық қызметтен алынған ақша қаражаттарының таза ағыны		
	33,224,282	3,910,186
Ақша қаражаты мен оның баламасының таза артуы		
Жылдың басындағы ақшалай қаражат және оның баламалары	4,236,139	19,692,404
Айырбастау бағамдарының өзгеруінің ақша қаражаты мен оның баламаларына әсері	29,174,825	9,551,504
Жыл соңындағы ақша қаражаттары және олардың баламалары (10-ескертеп)	(26,992)	(69,083)
	33,383,972	29,174,825

мың теңге	Акционерлік капитал	Инвестициялық қаржылық активтерді қайта бағалау бойынша резерв	Бөлінбеген салығы	Барлығы
2023 жылдың 1 қаңтарындағы қалдық (аудиттелмеген)	112,761,730	(141,149)	66,413,376	179,033,957
Жиынтық кіріс барлығы				
Бір жылдағы пайда	–	–	3,560,541	3,560,541
Өзге жиынтық кіріс				
<i>Пайда немесе залал құрамына қайта жіктелген немесе кейіннен қайта жіктелуі мүмкін баптар:</i>				
Табыс салығын шегергендегі әділ құнның таза өзгеруі	–	41,060	–	41,060
Өзге жиынтық кіріс барлығы	–	41,060	–	41,060
Бір жылдағы жиынтық кірістің барлығы	–	41,060	3,560,541	3,601,601
Меншікті капиталдың құрамында тікелей көрсетілген меншік иелерімен жасалатын операциялар				
Жарияланған және төленген дивидендтер (16(б)-ескертпе)	–	–	(1,775,718)	(1,775,718)
Акциялар шығарылымы (16(а)-ескертпе)	35,000,000	–	–	35,000,000
Меншік иелерімен жасалған барлық операциялар	35,000,000	–	(1,775,718)	33,224,282
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдық	147,761,730	(100,089)	68,198,199	215,859,840

мың тенге	Акционерлік капитал	Инвестициялық қаржылық активтерді қайта бағалау бойынша резерв	Бөлінбеген салығы	Барлығы
2022 жылдың 1 қаңтарындағы қалдық	107,761,730	(923)	54,072,568	161,833,375
Жиынтық кіріс барлығы				
Бір жылдағы пайда (аудиттелмеген)	–	–	13,430,622	13,430,622
Өзге жиынтық залал				
<i>Пайда немесе залал құрамына қайта жіктелген немесе кейіннен қайта жіктелуі мүмкін баптар:</i>				
Табыс салығын шегергендегі әділ құнның таза өзгеруі (аудиттелмеген)	–	(140,226)	–	(140,226)
Барлық өзге жиынтық залалдар (аудиттелмеген)	–	(140,226)	–	(140,226)
Барлық жылдық жиынтық кіріс (аудиттелмеген)	–	(140,226)	13,430,622	13,290,396
Меншікті капиталдың құрамында тікелей көрсетілген меншік иелерімен жасалатын операциялар				
Жарияланған және төленген дивидендтер (16(б)-ескертпе) (аудиттелмеген)	–	–	(1,089,814)	(1,089,814)
Акциялар шығарылымы (16(а)-ескертпе) (аудиттелмеген)	5,000,000	–	–	5,000,000
Меншік иелерімен жасалған барлық операциялар (аудиттелмеген)	5,000,000	–	(1,089,814)	3,910,186
2022 жылдың 31 желтоқсанындағы қалдық (аудиттелмеген)	112,761,730	(141,149)	66,413,376	179,033,957

1 Есеп беретін кәсіпорын

(а) Ұйымдастыру құрылымы және қызметі

«Қазына Капитал Менеджмент» акционерлік Қоғамы 2007 жылдың 7 наурызында Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі акционерлік Қоғам ретінде құрылды. Мемлекеттік мүлік комитетінің № 516 қаулысына және Қаржы министрлігінің 2013 жылдың 25 мамырындағы № 630 бұйрығына сәйкес барлық акциялар «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ-нан «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ-дан берілді. Қоғамның түпкілікті негізгі акционері Қазақстан Республикасының Үкіметі табылады.

2023 жылдың 10 қаңтарында «Қазына Капитал Менеджмент» АҚ жалғыз акционердің шешімімен «Qazaqstan Investment Corporation» АҚ атауын өзгертті («Бәйтерек» Ұлттық басқарушы холдингі» АҚ Басқармасының 2022 жылдың 28 желтоқсанындағы № 57/22 хаттамасы).

Қоғам Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Есіл ауданы, Мәңгілік Ел даңғылы, 55А ғимарат мекенжайы бойынша тіркелген.

Негізгі еншілес компаниялар:

Атауы	Құрылған елі	Негізгі қызметі	31 желтоқсан 2023 ж.	31 желтоқсан 2022 ж. аудиттелмеген
«Baiterek Venture Fund» АҚ*	Қазақстан	Жеке капиталды тарта отырып жобаларға инвестициялар	100.00	100.00
«BV Management» ЖШС**	Қазақстан	Инвестициялық портфельді басқару	100.00	100.00
Kazyna Seriktes B.V.***	Нидерланд	Қорларға инвестициялар	100.00	100.00
«BGlobal Ventures Ltd.» ЖК****	Қазақстан	Технологиялық кәсіпкерлік және технологияларды дамыту салаларында оқыту және өзге де іс шараларды ұйымдастыру және өткізу	100.00	100.00

* «Baiterek Venture Fund» АҚ Қоғамның Директорлар кеңесінің 2014 жылдың 23 наурызындағы шешімімен құрылды.

** 2018 жылдың қараша айында «BV Management» ЖШС-нің 100% үлесі «Baiterek Venture Fund» АҚ еншілес компаниясынан сатып алынды.

*** 2018 жылдың маусым айында тікелей инвестициялар қорлары мен MRIF CASP C.V. және Kazyna Investment Holding Cooperatief U.A. шетелдік еншілес компаниялары қайта құрылымдалды. Қоғамның активтерін Нидерланды аумағында тіркелген Қоғамның 100% еншілес ұйымы болып табылатын (SPV) Kazyna Seriktes B.V., арнайы мақсаттағы компаниясына беру бойынша қажетті іс-шаралар өткізілді. 10 ПЗҚ активтері берілді (Falah Growth Fund L.P., Ресей-Қазақстан нанотехнологиялық қоры, Macquarie Russia & CIS Infrastructure Fund L.P., Kazakhstan Infrastructure Fund C.V., ADM Kazakhstan Capital Restructuring Fund C.V., Kazakhstan Growth Fund L.P., DBK Equity Fund C.V., Wolfensohn Capital Partners L.P., CITIC Kazyna Investment Fund I L.P. және Islamic Infrastructure Fund L.P.). Инвестицияларды қайта ұйымдастыру Қоғамның қаржылық тиімділігін арттыру мақсатында жүргізілді.

**** 2022 жылдың 15 желтоқсанында Қоғамның директорлар Кеңесі «BGlobal Ventures Ltd.» ЖК еншілес компаниясын құру туралы шешім қабылдады.

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ҚЕХС (IFRS) 10 сәйкес Қоғам Kazakhstan Infrastructure Fund C.V, меншік үлесі 95% еншілес кәсіпорын болып табылмайтынын анықтады, өйткені Қоғам Kazakhstan Infrastructure Fund C.V бақыламайды. 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша меншік үлесі 95% болатын Kazakhstan Infrastructure Fund C.V.-да Қоғамның еншілес кәсіпорны болып табылмады.

(б) Қазақстанда қаржылық-шаруашылық қызметті іске асыру шарттары

Қоғамның қызметі негізінен Қазақстанда жүзеге асырылады. Тиісінше, Қоғамның бизнесіне дамушы нарықтың ерекшеліктері тән Қазақстанның экономикасы мен қаржы нарықтары әсер етеді. Құқықтық, салық және әкімшілік жүйелер дамуын жалғастыруда, алайда олардың талаптарын түсіндірудің екіұштылық тәуекелімен ұштасады, олар басқа да заңдық және фискалдық кедергілермен бірге Қазақстанда бизнес жүргізетін кәсіпорындар үшін қосымша мәселелер туғызады.

Қазақстандық теңгенің құнсыздануы және әлемдік нарықтардағы мұнай бағасының тұрақсыздығы да шаруашылық қызметті жүзеге асыру жағдайларының белгісіздігі деңгейін арттырады.

2022 жылдың ақпанында Ресей Федерациясы мен Украина арасындағы әскери қақтығысқа байланысты бірқатар елдер Ресей Федерациясына қарсы санкциялар енгізді. Қақтығыстың әсері екі елдің экономикалық белсенділігіне ғана емес, жаһандық экономикаға да әсер етеді. Санкцияларды енгізу нәтижесінде әлемнің көптеген елдерінде шикізат пен азық-түлік тауарларының бағасы өсті, ресурстарды жеткізу арасындағы белгіленген байланыстар бұзылды, бағаларға инфляциялық әсер байқалды, сарапшылар сонымен қатар әлемдік өнеркәсіп үшін экономикалық салдарларды болжайды.

Ұсынылған жеке қаржылық есептілік Қазақстанда бизнесті жүргізу шарттарының Қоғамның қызметіне және қаржылық жағдайына қандай әсер ететініне басшылықтың көзқарасын көрсетеді. Болашақ шаруашылықты жүргізу жағдайларының нақты әсері басшылықтың оларды бағалауынан өзгеше болуы мүмкін.

2 Есепке алу негіздері

«Qazaqstan Investment Corporation» акционерлік Қоғамының 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы шоғырландырылған қаржылық есептілігін басшылық 2024 жылдың 1 сәуірінде шығаруға мақұлдады. 2023 жылдың жеке қаржылық есептілігі акционердің өтініші бойынша дайындалды.

(а) Қолданылатын стандарттарға сәйкестігі туралы өтініш

Қоса берілетін жеке қаржылық есептілік Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттары жөніндегі кеңес (ҚЕХС стандарттары) шығарған ҚЕХС стандарттарына сәйкес дайындалды.

(б) Құнын анықтауға арналған база

Осы жеке қаржылық есептілік өзге жиынтық кіріс және пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын инвестициялық қаржы активтерінің, кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында өзгерістері көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын активтерді қоспағанда, нақты шығындар бойынша есепке алу қағидатына сәйкес дайындалды.

(в) Функционалдық валюта және қаржылық есептіліктің деректерін көрсететін валюта

Функционалдық валюта – бұл Қоғам өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық ортаның валютасы. Қоғамның функционалдық валютасы болып теңге табылады. Егер негізгі экономикалық ортаның көрсеткіштері аралас болса, онда басшылық өзінің кәсіби пайымдауын Қоғаммен жүргізілетін операциялардың көпшілігінің экономикалық мәнін және оның қызметіне әсер ететін жағдайлар мен оқиғаларды дәл көрсететін функционалды валютаны анықтау үшін пайдаланады. Қоғамның инвестициялары мен операцияларының едәуір бөлігі теңгемен көрсетілген.

Инвесторлардың акцияларды сатып алғаны және сатып алғаны үшін төлем де теңгемен жүзеге асырылады. Тиісінше, басшылық Қоғамның функционалдық валютасы теңге екенін анықтады. Жеке қаржылық есептіліктің барлық деректері мың теңгеге дейінгі дәлдікпен дөңгелектелген.

(г) Бағалау мен пайымдауды қолдану

Осы жеке қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылықпен Қоғамның есеп саясатын қолдануға және жеке қаржылық есептілікте ұсынылған активтер мен міндеттемелердің, кірістер мен шығыстардың мөлшеріне әсер ететін кәсіби пайымдаулар, жорамалдар мен есептік бағалаулар пайдаланылды. Нақты нәтижелер көрсетілген бағалаулардан өзгеше болуы мүмкін.

Бағалау және олардың негізінде жатқан жорамалдар тұрақты негізде қайта қаралады. Бағалардағы түзетулер тиісті бағалаулар қайта қаралған есепті кезеңде және олар қозғайтын кез келген кейінгі кезеңдерде танылады.

Пайымдау

Қоғамның жеке қаржылық есептілігінде танылған шамаларға неғұрлым елеулі әсер еткен есеп саясатын қолдану кезінде пайдаланылған пайымдаулар туралы ақпарат мынадай ескертпелерде ашылады:

- Қоғамның функционалдық валютасын айқындау – 2(в)-ескертпе;
- Қаржылық активтерді жіктеу: қаржы активтері ұсталатын бизнес-модельді бағалау және қаржы активінің шарттық талаптары тек қана негізгі соманы және негізгі соманың өтелмеген қалдығына пайыздарды төлеуді көздейтінін бағалау – 3(е)(і)-ескертпе;
- ҚЕХС (IAS) 28 сәйкес венчурлық инвестицияларға маманданған ұйымның мәртебесі – 3(а) және 11-ескертпелер;
- күтілетін кредиттік залалды бағалау кезінде болжамды ақпаратты қосу әдіснамасын қоса алғанда, бастапқы танылған сәттен бастап қаржы активі бойынша кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғайғанын анықтау өлшемшарттарын белгілеу – 4-ескертпе;
- өзгерістері пайда немесе залал құрамында көрінетін әділ құн бойынша бағаланатын активтердің әділ құнын есептеу кезінде пайдаланылатын бағалау әдістерінің орындылығы.

(д) Жорамалдар және бағалаудың белгісіздігі

2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін жеке қаржылық есептілікте деректердің елеулі түзетуіне себеп болуы мүмкін деген елеулі тәуекел бар белгісіздікке байланысты болжамдар мен бағалаулар туралы ақпарат мынадай ескертпелерде ашылған:

- өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрінетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдарының әділ құнын айқындау – 11 және 24-ескертпелер;
- қаржы құралдарының құнсыздануы: күтілетін кредиттік залалдарды бағалау моделі үшін бастапқы деректерді айқындау, оның ішінде болжамды ақпаратты қосу – 4-ескертпе.

3 Есеп саясатының маңызды ережелері

Қоғам осы жеке қаржылық есептілікте ұсынылған барлық кезеңдерге есеп саясатының келесі ережелерін дәйекті түрде қолданды.

Сонымен қатар, Қоғам 2023 жылдың 1 қаңтарынан бастап «Есеп саясаты туралы ақпаратты ашуды (ҚЕХС (IAS) 1 және 2-тәжірибелік ұсыныстарға түзетулер)» қабылдады. Түзетулер ұйымдардан есеп саясатының негізгі ережелерін емес, есеп саясаты туралы маңызды ақпаратты ашуды талап етеді. Түзетулер есеп саясатының өзінде ешқандай өзгеріс тудырмаса да, кейбір жағдайларда олар жеке қаржылық есептілікте ашылған есеп саясаты туралы ақпаратқа әсер етті. Түзетулер сонымен қатар пайдаланушыларға қаржылық есептіліктегі өзге ақпаратты түсіну үшін қажет ұйымға тән есеп саясаты туралы пайдалы ақпарат беруге ұйымдарға көмек көрсете отырып, есеп саясаты туралы ақпаратты ашуға маңыздылық тұжырымдамасын қолдануға қатысты сілтемелерді қамтиды.

Басшылық есеп саясатын қайта қарап, түзетулерге сәйкес «Есеп саясатының елеулі ережелері» 3-ескертпесінде ашылған белгілі бір ақпаратты жаңартты.

(а) Еншілес ұйымдарға, бірлескен кәсіпорындарға және қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар

Жеке қаржылық есептілікті дайындау кезінде Қоғам ҚЕХС (IFRS) 9 ережелеріне сәйкес еншілес ұйымдарға, бірлескен кәсіпорындарға және қауымдастырылған ұйымдарға инвестицияларды ескереді. Қоғам инвестициялардың әрбір санаты үшін бірыңғай есепке алу тәртібін қолданады.

Еншілес ұйымдар Қоғамның бақылауындағы инвестициялар объектілері болып табылады. Егер Қоғам инвестициялар объектісіне қатысудан түсетін ауыспалы кірістермен байланысты тәуекелге ұшыраса немесе осындай кіріс алуға құқығы болса, сондай-ақ инвестициялар объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін пайдалану арқылы көрсетілген кірістің шамасына ықпал ету қабілеті болса, Қоғам инвестициялар объектісін бақылайды.

Еншілес ұйымдарға салынған барлық инвестициялар оның өзгерістері жеке қаржылық есептілікте кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланады. Сондай-ақ, Қоғам ҚЕХС (IFRS) 10 сәйкес еншілес ұйымдарды біріктіретін шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындайды.

Бастапқы құны бойынша не үлестік қатысу әдісін пайдалана отырып ескерілетін Инвестициялар сатуға немесе бөлуге арналған ретінде жіктелген кезде (немесе сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген шығу тобына кіреді) «Сатуға арналған айналымнан тыс активтер және тоқтатылған қызмет» 5 ҚЕХС (IFRS) сәйкес көрсетілуі тиіс. ҚЕХС (IFRS) 9 сәйкес ескерілетін инвестицияларды бағалау осы жағдайларда өзгермейді.

(б) Шетел валютасы

Шетел валютасындағы операциялар жасалған күндерде қолданыста болған валюта бағамдары бойынша Қоғамның құрамына кіретін кәсіпорындардың тиісті функционалдық валюталарына аударылады.

Есеп берілетін күндегі жағдай бойынша шетел валютасында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер осы есеп берілетін күні қолданылатын функционалдық валютаға валюта бағамы бойынша ауыстырылады. Шетел валютасында көрсетілген монетарлық активтермен және міндеттемелермен операциялардан түскен пайда немесе залал кезең басындағы жағдай бойынша функционалдық валютадағы амортизацияланған құн арасындағы кезең ішінде және есепті кезеңнің соңындағы жағдай бойынша валюта бағамы бойынша функционалдық валютаға аударылған шетел валютасындағы амортизацияланған құнмен тиімді мөлшерлеме бойынша есептелген пайыздар мен төлемдер мөлшеріне түзетілген айырманы білдіреді.

Әділ құн бойынша бағаланатын шетел валютасында көрсетілген монетарлық емес активтер мен міндеттемелер әділ құн айқындалған күндерде қолданыста болған валюта бағамдары бойынша функционалдық валютаға аударылады. Шетел валютасында көрсетілген және нақты шығындар бойынша көрсетілген монетарлық емес активтер мен міндеттемелер операция жасалған күні қолданыста болған валюта бағамы бойынша функционалдық валютаға аударылады. Шетел валютасына аудару нәтижесінде туындайтын бағамдық айырмалар, құнсыздану салдарынан айырма туындаған жағдайларды қоспағанда, үлестік қаржы құралдарын аудару кезінде туындайтын айырмаларды қоспағанда, пайда немесе залал құрамында көрсетіледі, бұл жағдайда өзге жиынтық кірістің құрамында көрсетілген бағамдық айырмалар пайда немесе залал құрамына қайта жіктеледі.

(в) Ақша қаражаттары және оның баламалары

Ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттеріне қолма-қол банкноттар мен тиындар, банктердегі бос қалдықтар («Ностро» типіндегі шоттар), сондай-ақ әділ құнның өзгеру қаупіне ұшырамайтын және Қоғам қысқа мерзімді міндеттемелерді реттеу үшін пайдаланатын бастапқы өтеу мерзімі 3 айдан аз жоғары өтімді қаржылық активтер жатады. Ақша қаражаттары мен олардың баламалары амортизацияланған құн бойынша қаржылық жағдай туралы жеке есепте көрсетіледі.

(г) «Кері репо» мәмілелері

Кері сату келісімдері (бұдан әрі – «кері репо мәмілелері») шеңберінде сатып алынған бағалы қағаздар «ақша қаражаты және олардың эквиваленттері» бабы бойынша көрсетіледі. Сатып алу бағасы мен кері сату бағасы арасындағы айырмашылық пайыздық кірісті білдіреді және тиімді сыйақы мөлшерлемесі әдісін қолдана отырып, «кері репо» мәмілесінің әрекет ету кезеңінде есептеледі. Егер кері сату міндеттемесімен сатып алу шарттары бойынша сатып алынған активтер үшінші тұлғаларға сатылса, бағалы қағаздарды қайтару міндеттемесі саудаға арналған міндеттеме ретінде көрсетіледі және әділ құны бойынша бағаланады.

(д) Пайыздық кірістер мен шығындар

Тиімді пайыздық мөлшерлеме

Пайыздық кірістер мен шығыстар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, пайда немесе залал ретінде көрсетіледі. «Тиімді пайыздық мөлшерлеме» - бұл болашақ есептік ақшалай төлемдерді немесе қаржы құралының күтілетін қолданылу мерзімі ішінде түсімдерді дисконттайтын мөлшерлеме:

- қаржылық активтің жалпы баланстық құнына; немесе
- қаржылық міндеттеменің амортизацияланған құнына дейін дисконттайтын мөлшерлеме.

Кредиттік-құнсызданған активтер болып табылмайтын қаржы құралдары бойынша тиімді пайыздық мөлшерлемені есептеу кезінде, Қоғам осы қаржы құралының барлық шарттық талаптарын ескере отырып, бірақ күтілетін кредиттік залалдарды есепке алмай, ақша қаражатының болашақ ағындарын бағалайды. Кредиттік-құнсызданған қаржы активтері үшін кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлеме күтілетін кредиттік залалдарды қоса алғанда, күтілетін болашақ ақша қаражаттарының ағындарының шамасын пайдалана отырып есептеледі.

Тиімді пайыздық мөлшерлемені есептеу мәміле бойынша шығындарды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын төленген немесе алынған сыйақылар мен сомаларды қамтиды. Мәміле шығындары қаржы активін сатып алуға немесе шығаруға тікелей қатысты қосымша шығындарды қамтиды.

Амортизацияланған құн және жалпы баланстық құн

Қаржы активінің немесе қаржылық міндеттеменің «Амортизацияланған құны» – бұл бастапқы тану кезінде қаржы активі немесе қаржылық міндеттеме бағаланатын сома, борыштың негізгі сомасы есебіне төлемдерді шегеру, тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген өтеу мерзімі басталған кезде көрсетілген бастапқы сома мен төлеуге берілетін сома арасындағы және залалдарға арналған бағалау резервін (немесе құнсыздануға арналған резервті) ескере отырып түзетілген қаржы активтеріне қатысты айырманың жинақталған амортизациясының шамасын қосу немесе алу.

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын «Қаржы активінің жалпы баланстық құны» – бұл залалдарға бағалау резервінің шамасына түзетуге дейінгі қаржы активінің амортизацияланған құны.

Пайыздық кірістер мен шығыстарды есептеу

Қаржы активі немесе қаржылық міндеттеме бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеме қаржы активі немесе қаржылық міндеттеме бастапқы танылған кезде есептеледі. Пайыздық кіріс пен шығынды есептеген кезде тиімді пайыздық мөлшерлеме активтің жалпы баланстық құнының (актив кредиттік-құнсызданған болмағанда) немесе міндеттеменің амортизациялық құнының шамасына қолданылады.

Алайда, бастапқы танылғаннан кейін кредиттік-құнсызданған қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс қаржы активінің амортизацияланған құнына тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану арқылы есептеледі. Егер қаржы активі бұдан былай кредиттік құнсызданбаған болса, онда пайыздық кірісті есептеу қайтадан жалпы баланстық құн негізінде жүргізіледі.

Бастапқы тану кезінде кредиттік-құнсызданған қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлемені қаржы активінің амортизацияланған құнының шамасына қолдану арқылы есептеледі. Мұндай активтер бойынша пайыздық кірісті есептеу, егер олар бойынша кредиттік тәуекел кейіннен азайса да, жалпы баланстық құн негізінде жүзеге асырылмайды. Қаржы активтерінің қандай жағдайларда кредиттік-құнсызданғаны туралы ақпарат (e)(iv) бөлімінде берілген.

Ақпаратты ұсыну

Пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы жеке есепте ұсынылған пайыздық кірістерге тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер бойынша, сондай-ақ өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық қаржы құралдары бойынша есептелген пайыздық кірістер жатады. Жеке пайда немесе залал туралы есепте және өзге жиынтық кірісте ұсынылған пайыздық шығыстарға амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер бойынша пайыздық шығыстар жатады.

(e) Қаржылық активтер және қаржылық міндеттемелер

(i) Қаржы құралдарының жіктелуі

Бастапқы тану кезінде қаржы активі амортизацияланған құн бойынша немесе өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша немесе пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын болып жіктеледі.

Қаржылық актив төменде көрсетілген екі шартқа да сәйкес келгенде және ол Қоғамның ұйғарымы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктелмеген жағдайда ғана, ол амортизациялық құны бойынша бағаланады:

- актив шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін активтерді ұстап қалуға бағытталған бизнес-модель шеңберінде ұсталады; және
- қаржы активінің шарттық талаптарында белгіленген мерзімдерде негізгі борыштың негізгі сомасын және негізгі соманың өтелмеген бөлігіне есептелген пайыздарды ғана төлеуді білдіретін ақша қаражатының ағындарының туындауы көзделген.

Борыштық құрал өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша, егер ол төмендегі екі шартқа да жауап берсе және қоғамның қалауы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын ретінде жіктелмеген жағдайда ғана бағаланады:

- актив мақсаты шартта көзделген ақша қаражаттарының ағындарын алу арқылы да, қаржы активтерін сату арқылы да қол жеткізілетін бизнес-модель шеңберінде ұсталады; және
- қаржы активінің шарттық талаптарында белгіленген мерзімдерде негізгі борыштың негізгі сомасын және негізгі соманың өтелмеген бөлігіне есептелген пайыздарды ғана төлеуді білдіретін ақша қаражатының ағындарының туындауы көзделген.

Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық қаржы активтері бойынша пайда мен залал амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтері сияқты пайда немесе залал құрамында танылатын мынадай баптарды қоспағанда, өзге жиынтық кіріс құрамында танылады:

- тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген пайыздық кірістер;
- күтілетін кредиттік залалдар және құнсызданудан болған залалдардың қалпына келтірілген сомалары; және
- валюта бағамдарының өзгеруінен пайда немесе залал.

Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық қаржы активін тану тоқтатылған кезде бұрын өзге жиынтық кірістің құрамында танылған жинақталған пайда немесе залал меншікті капитал құрамынан пайда немесе залал құрамына қайта жіктеледі. Барлық басқа да қаржылық активтер пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын болып жіктеледі.

Бастапқы тану кезінде Қоғам кейіннен қайта жіктеу мүмкіндігінсіз қаржы активін өз қалауы бойынша жіктеуге құқылы. егер қаржы активі амортизацияланған құн бойынша немесе өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағалау өлшемшарттарына сәйкес келсе, онда оны пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағалау санатына жатқызуға болады. Бұл басқаша туындауы мүмкін есептік сәйкессіздікті жоюға немесе айтарлықтай азайтуға мүмкіндік береді.

Бизнес-модельді бағалау

Қоғам актив ұсталатын бизнес-модельдің мақсатын қаржы құралдары портфелі деңгейінде бағалайды, өйткені бұл бизнесті басқару тәсілін және ақпараттың басшылыққа қалай ұсынылатындығын жақсы көрсетеді. Қоғаммен келесі ақпарат талданады:

- Портфельді басқару үшін белгіленген саясаттар мен мақсаттар, сонымен қатар көрсетілген саясаттардың іс жүзіндегі әрекеті. Атап айтқанда, басқару стратегиясы шартта көзделген пайыздық кірісті алуға, пайыздық мөлшерлемелердің белгілі бір құрылымын сақтауға, қаржылық активтерді өтеу мерзімдерінің осы активтерді қаржыландыру үшін пайдаланылатын қаржылық міндеттемелерді өтеу мерзімдеріне сәйкестігін қамтамасыз етуге немесе активтерді сату арқылы ақша ағындарын жүзеге асыруға бағытталған ба.
- Портфельдің нәтижелілігі қандай тәсілмен бағаланады және осы ақпарат Қоғамның басшылығына қалай хабарланады.
- Бизнес-модельдің (және осы бизнес-модель аясында ұсталатын қаржылық активтері) нәтижелілігіне әсер ететін тәуекелдер және бұл тәуекелдерді басқару қалай жүзеге асырылады.
- Портфельді басқаруға жауапты менеджерлерге сыйақы беру қалай жүзеге асырылады (мысалы, осы сыйақы аталған активтердің әділ құнына немесе шартта көзделген активтер бойынша ақша қаражаттары ағынына байланысты бола ма).
- Өткен кезеңдердегі сатылымның жиілігі, көлемі және уақыты, мұндай сатылымның себептері, сондай-ақ сатудың болашақ деңгейіне қатысты күтулер. Алайда, сату деңгейлері туралы ақпарат оқшауланған түрде емес, қоғамның қаржылық активтерді басқару мақсатына қалай қол жеткізетінін және ақша ағындарының қалай жүзеге асырылатындығын біртұтас талдау шеңберінде қарастырылады.

Сауда немесе басқару үшін ұсталатын және нәтижелілігі әділ құн негізінде бағаланатын қаржы активтері пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланады, өйткені олар шартта көзделген ақша қаражаттарының ағындарын алу мақсатында да, шартта көзделген ақша қаражаттарының ағындарын алу мақсатында да, қаржы активтерін сату мақсатында да ұсталмайды.

Шартта қарастырылған ақша қаражатының ағымы негізгі сома мен пайызды төлеу ғана болып табылып/табылмайтынын бағалау

Осы бағалау мақсатында «негізгі сома» - бұл қаржылық активті бастапқы таныған кезде оның әділ құны деп анықталады. «Пайыздар» ақшаның уақытша құны үшін, белгілі бір уақыт кезеңі ішінде өтелмей қалған негізгі сомаға қатысты кредиттік тәуекел үшін және басқа кредит беруге байланысты өзге де негізгі тәуекелдер мен шығындар үшін (мысалы, өтімділік тәуекелі және әкімшілік шығындар), сондай-ақ пайда маржасы үшін өтеу ретінде анықталады.

Шартта қарастырылған ақша ағымы негізгі соманың және негізгі соманың өтелмеген бөлігіндегі пайыздың («SPPI өлшемшарты») ғана төлемі болып табылатындығын бағалаған кезде Қоғам қаржы құралының шарттағы жағдайларын талдайды. Бұл қаржылық актив бойынша шарттың талаптарында шарт бойынша ақша қаражатының мерзімін немесе оның сомасын қаржылық активті талданатын талаптарды қанағаттандыра алмайтындай етіп өзгерте алатын қандай да бір талаптың қарастырылып/қарастырылмағанын бағалауды қамтиды.

Бағалау жүргізген кезде Қоғам келесілерді назарға алады:

- тұтқа нәтижесі бар жағдайлар (левередж);
- мерзімінен бұрын өтеу және қызмет ету мерзімін пролонгациялау туралы жағдайлар;
- келісілген активтерден ақша ағымдары бойынша Қоғамның талаптарын шектейтін шарттар (мысалға «регресс құқығы жоқ» қаржылық активтері);
- ақшаның уақытша құнын өтеудің өзгеруіне әкелетін шарттар – мысалы, мерзімді негізде пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарау.

«Регресс құқығы жоқ» қаржы активтері

Кейбір жағдайларда қаржылық активтер қоғамның белгілі бір активтерден ақша ағындарын талап етуін шектейді («Регресс құқығы жоқ» қаржылық активтер). Қоғам қаржылық активтердің «Регресс құқығы жоқ» SPPI өлшемшарттарына сәйкестігін бағалау кезінде пайымдауды қолданады. Мұндай пайымдауды қалыптастыру кезінде Қоғам әдетте келесі ақпаратты талдайды:

- тиісті келісімшартта кредит бойынша ақшалай төлемдердің нақты сомалары мен мерзімдері қарастырылған ба;
- кепілмен қамтамасыз етілген қаржы активінің сомасына қатысты кепілмен қамтамасыз етудің әділ құны;
- борышкердің кепілмен қамтамасыз ету құнының төмендеуіне қарамастан, шартта көзделген төлемдерді жүзеге асыруды жалғастыру мүмкіндігі немесе қалауы;
- борышкер операциялық қызметті нақты жүзеге асыратын жеке тұлға немесе ұйым немесе арнайы мақсаттағы ұйым ба;
- кепілді қамтамасыз ету борышкердің барлық активтерін немесе олардың маңызды бөлігін қаншалықты білдіреді; және
- Қоғам базалық актив (активтерден) құнының өсуінен пайда көре ме.

Қайта сыныптау

Бастапқы танудан кейінгі қаржылық активтердің жіктелуі қоғамның қаржылық активтерді басқару жөніндегі бизнес-моделін өзгертуінен кейінгі кезеңнен басқа өзгермейді.

(ii) Тануды тоқтату

Қаржылық активтер

Қоғам қаржылық активінен түсетін ақша қаражатының ағымына шартта қарастырылған құқықтың қызмет ету мерзімі аяқталған кезде немесе осы қаржылық активіне берілетін меншік құқығына байланысты барлық дерлік тәуекел мен пайда екінші тарапқа берілетін мәміле жүргізу нәтижесінде осы активтен ақша қаражатының ағымын алу құқығын берген кезде немесе Қоғам осы қаржылық активке меншік құқығына байланысты барлық дерлік тәуекел мен пайданы бермегенде және сақтамағанда және осы қаржылық активіне бақылауды сақтап қалмағанда қаржылық активті тануды тоқтатады.

Қаржы активін тану тоқтатылған кезде активтің баланстық құны (немесе активтің танылуы тоқтатылған бөлігіне бөлінген баланстық құн) мен алынған өтемнің (i) сомасы (өзіне қабылдаған жаңа міндеттеменің шамасын шегергендегі алынған жаңа активтің шамасын қоса алғанда) және (ii) өзге жиынтық кірістің құрамында танылған кез келген жинақталған пайда немесе залал арасындағы айырма пайда немесе залал құрамында танылады.

Қоғам қаржы активіне меншік құқығымен байланысты іс жүзінде барлық тәуекелдер мен пайданы сақтамайтын және берілген активке бақылауды сақтайтын мәмілелерде ол Қоғамның берілген актив құнының өзгеру қаупіне ұшырау дәрежесі ретінде айқындалатын активке үздіксіз қатысуын сақтаған дәрежеде активті тануды жалғастырады.

Қаржылық міндеттемелер

Қоғам онымен байланысты барлық шарттық міндеттемелер орындалған, күші жойылған немесе тоқтатылған кезде қаржылық міндеттемені тануды тоқтатады.

(iii) Қаржылық активтердің және қаржылық міндеттемелердің шарттарын түрлендіру

Қаржылық активтер

Қаржылық активтің шарты өзгертін болса, Қоғам осындай түрлендірілген актив бойынша ақша қаражаты ағымының елеулі өзгешеленіп/өзгешеленбейтінін бағалайды. Ақша қаражатының ағымы елеулі түрде өзгешеленетін болса («шарттың елеулі түрленуі»), онда бастапқы қаржылық активі бойынша шартта қарастырылған ақша қаражатының ағымына берілген құқықтар аяқталды деп есептеледі. Бұл жағдайда бастапқы қаржы активін тану тоқтатылады және жаңа қаржы активі әділ құн бойынша есепке алуда плюс мәміле бойынша тиісті шығындар танылады.

Қолданыстағы қаржы активтері немесе қаржылық міндеттемелер бойынша ақша қаражаты ағындарының шамасының өзгеруі, егер олар Шарттың ағымдағы талаптарының салдары болып табылса, шарттардың түрлендіруі болып саналмайды.

Қоғам шарттарды түрлендірудің елеулі болып табылып/табылмайтынына, яғни бастапқы қаржылық активі бойынша ақша қаражаттарының ағымы және түрлендірілген немесе оны алмастырған қаржылық активі бойынша ақша қаражаттары ағымдарының айтарлықтай ерекшеленіп/ерекшеленбейтініне сапалы және сандық бағалау жүргізеді. Қоғам сапалық факторларды, сандық факторларды және сапалық пен сандық факторлардың жиынтықты нәтижесін талдай отырып, шарттарды түрлендірудің маңыздылығы пәніне сапалық және сандық факторлардың бағалауын жүргізеді. Ақша қаражаттарының ағымы айтарлықтай ерекшеленетін болса, онда бастапқы қаржылық актив бойынша шартта қарастырылған ақша қаражатының ағымына берілген құқықтар аяқталды деп есептеледі. Осы бағалауды жүргізген кезде Қоғам қаржылық міндеттемені тануды тоқтатуға қатысты нұсқамаларды ұқсастығы бойынша басшылыққа алады.

Қоғам шарттарды өзгерту келесі сапалық факторларға негізделген елеулі деген қорытындыға келеді:

- қаржылық активтің валютасын өзгерту;
- қамтамасыз ету түрін немесе активтің сапасын арттырудың басқа құралдарын өзгерту. Егер эмитент қаржылық қиындықтарға тап болса, түрлендіру қажет болуы мүмкін. Мұндай жағдайда, түрлендірудің мақсаты айтарлықтай өзгертілген талаптары бар жаңа активті құру (беру) емес, әдетте, активтің құнын шарттың бастапқы талаптарына сәйкес толық көлемде өтеу болып табылады. Егер Қоғам қаржы активін қолданыстағы шартта көзделген ақша ағындарының бір бөлігін кешіруге әкелетіндей етіп өзгертуді жоспарласа, онда ол түрлендіру жүргізілгенге дейін осы активтің бір бөлігін есептен шығару керек пе, жоқ па, соны талдауы керек (есептен шығару саясатын төменде қараңыз).

Бұл тәсіл сандық бағалау нәтижесіне әсер етеді және мұндай жағдайларда тиісті қаржы активін тануды тоқтату өлшемшарт әдетте сақталмайтындығына әкеледі. Сондай-ақ, Қоғам жағдайдың өзгеруі маңызды ма, жоқ па, соны сапалы бағалайды.

Егер амортизацияланған құн бойынша немесе өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активінің шарттарын өзгерту осы қаржы активін тануды тоқтатуға әкеп соқпаса, онда Қоғам осы актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, осы активтің жалпы баланстық құнын қайта есептейді және пайда немесе залал құрамындағы түрлендіруден пайда немесе залал ретінде пайда болған айырманы таниды.

Өзгермелі пайыздық мөлшерлемесі бар қаржы активтеріне қатысты түрлендіруден түскен пайданы немесе залалды есептеу кезінде пайдаланылатын бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме түрлендіру жүргізілген кездегі ағымдағы нарықтық жағдайларды көрсету үшін түзетіледі. Осындай түрлендіру шеңберінде туындаған жұмсалған шығындар немесе төленген комиссиялар және алынған комиссиялық сыйақылар түрлендірілген қаржы активінің жалпы баланстық құнын түзетеді және түрлендірілген қаржы активінің қалған қолданылу мерзімі ішінде амортизацияланады.

Егер мұндай түрлендіру эмитенттің қаржылық қиындықтарына байланысты болса, онда тиісті пайда немесе залал күнсызданудан болған шығындар құрамында ұсынылады. Басқа жағдайларда тиісті пайда немесе залал тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген пайыздық кірістер құрамында ұсынылады.

Қаржылық міндеттемелер

Түрлендірілген міндеттеме бойынша ақша қаражаттары ағымының шамасы айтарлықтай өзгерген кезде Қоғам қаржылық міндеттемені тануды тоқтатады. Бұл жағдайда шарттары түрлендірілген жаңа қаржылық міндеттеме әділ құн бойынша танылады.

Бұрынғы қаржылық міндеттеме мен шарттары түрлендірілген жаңа қаржылық міндеттеменің баланстық құны арасындағы айырма пайда немесе залал құрамында танылады. Төленген өтемақы, егер бар болса, берілген қаржылық емес активтерді және жаңа түрлендірілген қаржылық міндеттемені қоса алғанда, өзіне қабылдаған міндеттемелерді қамтиды.

Қоғам сапалық факторларды, сандық факторларды және сапалық пен сандық факторлардың жиынтықты нәтижесін талдай отырып, шарттарды түрлендірудің маңыздылығы пәніне сапалық және сандық факторлардың бағалауын жүргізеді. Қоғам шарттарды өзгерту келесі сапалық факторларға негізделген елеулі деген қорытындыға келеді:

- қаржылық міндеттеменің валютасын өзгерту;
- қамтамасыз ету түрін немесе міндеттеменің сапасын арттырудың басқа құралдарын өзгерту;
- ақша айырбастау талаптарын қосу;
- қаржылық міндеттеменің субординациясын өзгерту.

Жаңа шарттарға сәйкес ақша қаражаты ағымдарының келтірілген құны, соның ішінде бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған алынған комиссиялық сыйақыны шегергенде комиссиялық сыйақы төлемі бастапқы қаржылық міндеттеме бойынша ақша қаражатының қалған ағымының дисконтталған келтірілген құнынан кем дегенде, 10%-ға өзгешеленетін болса, сандық бағалауды жүргізу үшін шарттар айтарлықтай ерекшеленеді деп есептеледі.

Егер шарттарды түрлендіру (немесе қаржылық міндеттемені ауыстыру) қаржылық міндеттемені тануды тоқтатуға алып келмесе, Қоғам шарттарын түрлендіру қаржылық активті тануды тоқтатуға алып келмейтін жағдайда қаржылық активтің жалпы баланстық құнын түзетуге қатысты тәсілмен келісетін есептік саясатын пайдаланады – яғни Қоғам осындай түрлендіру (немесе қаржылық міндеттемені ауыстыру) нәтижесінде туындайтын қаржылық міндеттеменің амортизациялық құнын кез келген түзетуді шарттарын түрлендіру (немесе қаржылық міндеттемені ауыстыру) күні пайда немесе залал құрамында таниды.

Қаржылық активтің шарты өзгеретін болса, Қоғам осындай түрлендірілген актив бойынша ақша қаражаты ағымының елеулі өзгешеленіп/өзгешеленбейтінін бағалайды. Ақша қаражаттарының ағымы айтарлықтай ерекшеленетін болса, онда бастапқы қаржылық актив бойынша шартта қарастырылған ақша қаражатының ағымына берілген құқықтар аяқталды деп есептеледі. Бұл жағдайда бастапқы қаржы активін тану тоқтатылады және жаңа қаржы активі әділ құн бойынша есепке алуда және мәміле бойынша тиісті шығындарда танылады.

Егер қаржы активінің шарттарын өзгерту эмитенттің қаржылық қиындықтарына байланысты болса және түрлендіру активті тануды тоқтатуға әкелмесе, онда активтің құнсыздану сомасын бағалау кезінде түрлендіруге дейінгі пайыздық мөлшерлеме пайдаланылады.

(iv) Құнсыздану

Сондай-ақ 4-ескертпені қараңыз.

Қоғам пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын мынадай қаржы құралдары бойынша күтілетін кредиттік залалдар үшін бағалау резервін таниды:

- амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық құралдарға салынған инвестицияларға мыналар жатады:
  - банктердегі депозиттер;
  - кері сатып алу туралы келісімдер («кері репо»);
  - клиенттерге берілген қарыздар;
  - Өзге жиынтық кіріс (FVOCI) арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдарға инвестициялар.

Қоғам күтілетін кредит залалдары бойынша бағалау резервін бүкіл мерзім ішіндегі күтілетін кредит залалдарына тең сомада таниды, бұған резерв сомасы күтілетін 12 айлық кредиттік залалдарына тең келесі құралдары кірмейді:

- есепті күндегі жағдай бойынша кредиттік тәуекелі төмен борыштық инвестициялық бағалы қағаздар;
- клиенттерге берілген қарыздар;
- кредиттік тәуекел бастапқы танылған сәттен бастап айтарлықтай өспеген басқа да қаржы құралдары (4-ескертпені қараңыз).

Қоғамның пікірінше, егер борыштық бағалы қағаздың кредиттік рейтингісі әлемде жалпы мақұлданған «инвестициялық сапа» рейтингісінің анықтамасына сәйкес келетін болса, онда оның кредиттік тәуекелі төмен болады.

12 айлық күтілетін кредиттік залал («12-айлық ККЗ») – есепті күннен кейін 12 ай ішінде мүмкін болатын қаржы құралы бойынша дефолт оқиғалары салдарынан күтілетін кредиттік залалдың бір бөлігі. 12 айлық ККЗ деп танылған қаржы құралдары «1-кезең» құралдарына жатады.

Бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдары («Бүкіл мерзім ішіндегі ККЗ») қаржы құралының қызмет етуінің күтілетін барлық мерзімі ішінде ол бойынша барлық мүмкін дефолт оқиғалары нәтижесіндегі ККЗ ретінде анықталады. Сатып алынған немесе жасалған кредиттік-құнсызданған активтер болып табылмайтын, олар бойынша ККЗ бүкіл мерзім ішінде танылатын қаржы құралдары «2-кезең» (егер қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекел бастапқы танылған сәттен бастап айтарлықтай артқан болса, бірақ қаржы құралы кредиттік-құнсызданған болып табылмаса) және «3-кезең» (егер қаржы құралы кредиттік құнсызданған болса) қаржы құралдарына жатады.

Күтілетін кредиттік залалды бағалау

Күтілетін кредиттік залалдары дефолттың болу ықтималдық деңгейі бойынша теңдестірілген кредиттік залалдарының есептік бағалауы болып табылады. Олар келесідей бағаланады:

- *есепті күндегі жағдай бойынша кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын қаржы активтеріне қатысты:* барлық күтілетін қолма-қол ақшаның ағымдағы құны ретінде (яғни шартқа сәйкес қоғамға тиесілі ақша ағындары мен Қоғам алатын ақша ағындары арасындағы айырмашылық);
- *есепті күндегі жағдай бойынша кредиттік-құнсызданған болып табылатын қаржы активтеріне қатысты:* активтердің жалпы баланстық құны мен болашақ ақша ағындарының ағымдағы құны арасындағы айырмашылық ретінде.

Қайта құрылымдалған қаржылық активтер

Тараптардың келісімі бойынша қаржы активінің шарттары қайта қаралған немесе қаржы активінің шарттары өзгертілген немесе эмитенттің қаржылық қиындықтары себебінен қолданыстағы қаржы активі жаңасымен ауыстырылған жағдайда, осы қаржы активін тануды тоқтату қажеттілігі тұрғысынан бағалау жүргізіледі және күтілетін кредиттік залалдар былайша бағаланады:

- Егер күтілетін қайта құрылымдау қолданыстағы активті тануды тоқтатуға әкеп соқпаса, онда өзгертілген қаржы активі бойынша күтілетін ақша ағындары қолданыстағы актив бойынша ақшалай қаражатты алмау сомаларының есебіне енгізіледі.
- Егер күтілетін қайта құрылымдау қолданыстағы активті тануды тоқтатуға әкеп соқтыратын болса, онда жаңа активтің күтілетін әділ құны ол тануды тоқтатқан сәтте қолданыстағы актив бойынша ақшалай қаражаттың түпкілікті ағыны ретінде қаралады. Бұл сома қолданыстағы қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, тануды тоқтатудың күтілетін күнінен бастап есепті күнге дейінгі кезең үшін дисконтталатын қолданыстағы қаржы активі бойынша ақшалай қаражатты алмау сомаларының есебіне енгізіледі.

Кредиттік құнсызданған қаржылық активтер

Әрбір есеп берілетін күні Қоғам амортизациялық құны бойынша есепке алынатын қаржылық активтерін және өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын борыштық қаржылық активтерін олардың кредиттік құнсыздануы пәніне бағалайды.

Қаржылық актив бойынша ақша қаражатының келешектегі есептік ақша қаражатына жағымсыз әсер ететін бір немесе бірнеше жағдай орын алған кезде, қаржылық активі «кредиттік-құнсызданған» болып табылады.

Қаржы активінің кредиттік құнсыздануының дәлелі, атап айтқанда, мынадай бақыланатын деректер болып табылады:

- Эмитенттің айтарлықтай қаржылық қиындықтары;
- дефолт немесе төлемді кешіктіру сияқты келісімшарт талаптарын бұзу;
- Қоғамның қарызды немесе аванстық төлемді басқа жағдайларда қарастырмайтын шарттармен қайта құрылымдауы;
- қарыз алушының банкротқа ұшырау немесе оның өзгедей қаржылық қайта ұйымдастырылу ықтималдығының пайда болуы;
- қаржылық қиындықтардың салдарынан бағалы қағаздар үшін белсенді нарықтың жоғалуы.

Қарыз алушының қаржылық жағдайының нашарлауы салдарынан шарттары қайта қаралған құрал, әдетте, егер шартта көзделген ақша ағындарын алмау тәуекелі айтарлықтай төмендегені және құнсызданудың басқа белгілері жоқ екендігі туралы куәлік болмаса, кредиттік-құнсызданған болып есептеледі. Сонымен қатар, 90 күн немесе одан да көп мерзімге кешіктірілген қаржы құралдары кредиттік-құнсызданған болып саналады.

Қаржылық жағдай туралы жеке есепте күтілетін кредиттік залалға бағалау резервін ұсыну

Күтілетін кредиттік залалдар үшін бағалау резервінің сомалары қаржылық жағдай туралы жеке есепте мынадай түрде ұсынылады:

- *амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтері:* осы активтердің жалпы баланстық құнының төмендеуі ретінде;
- *Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдары:* шығындар бойынша бағалау резерві қаржылық жағдай туралы жеке есепте танылмайды, өйткені бұл активтердің баланстық құны олардың әділ құны болып табылады. Алайда шығындарға арналған бағалау резервінің шамасы ашылып, әділ құнның өзгеру резервінің құрамында танылады.

Есептен шығару

Қаржылық активтер олардың өтелуіне негізді үміт болмаған кезде есептен шығаруға жатады (ішінара немесе толық сомада). Әдетте, бұл Қоғам қарыз алушының есептен шығарылатын қарыз сомаларын өтеуге жеткілікті көлемде ақша ағындарын тудыруы мүмкін активтері немесе кіріс көздері жоқ екенін анықтайтын жағдай. Алайда, есептен шығарылған қаржылық активтерге қатысты Қоғам қарыз сомаларын өтеу саясатына сәйкес берешекті өндіріп алу қызметін жалғастыра алады.

(ж) Акционерлік капитал

(i) Қарапайым акциялар

Қарапайым акциялар меншікті капитал ретінде жіктелген. Қарапайым акциялар шығарумен тікелей байланысты қосымша шығындар барлық салықтарды шегергендегі меншікті капиталдың азаюы ретінде көрсетіледі.

Дивидендтер

Қоғамның дивидендтерді жариялау және төлеу мүмкіндігі Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасын реттеуге жатады.

Қарапайым акциялар бойынша дивидендтер жеке қаржылық есептілікте олар жарияланған кезде бөлінбеген пайданы пайдалану ретінде көрсетіледі.

(з) Салық салу

Табыс салығының сомасына ағымдағы салық сомасы және кейінге қалдырылған салық сомасы кіреді. Табыс салығы өзге жиынтық кірістің құрамында көрсетілетін операцияларға немесе меншік иелерімен тікелей капитал шоттарында көрсетілетін операцияларға жататын, тиісінше өзге жиынтық кірістің құрамында немесе тікелей капиталдың құрамында көрсетілетін операцияларға қатысты сомаларды қоспағанда, пайданың немесе залалдың құрамында толық көлемде көрсетіледі.

Ағымдағы табыс салығы есепті күндегі жағдай бойынша қолданыста болған немесе мәні бойынша қолданысқа енгізілген табыс салығы бойынша мөлшерлемелерді, сондай-ақ алдыңғы есепті жылдардағы табыс салығы сомаларын нақтылау нәтижесінде туындаған міндеттемелер сомасын ескере отырып, бір жылдағы салық салынатын пайданың болжамды мөлшеріне сүйене отырып есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелері жеке қаржылық есептілікте көрсету мақсаттары үшін айқындалатын активтер мен міндеттемелердің баланстық құны мен олардың салық базасы арасында туындайтын уақытша айырмашылықтарға қатысты көрсетіледі. Кейінге қалдырылған салықтарды есептеу кезінде мынадай уақытша айырмашылықтар ескерілмейді: бухгалтерлік және салық салынатын пайдаға әсер етпейтін активтердің немесе міндеттемелердің бастапқы көрінісі; бас компания уақыт айырмашылығын қалпына келтіру мерзімдерін бақылай алатын және жақын болашақта уақытша айырмашылық орындалмайтын ықтималдығы бар еншілес ұйымдарға салынған инвестицияларға байланысты уақытша айырмашылықтар.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін есептеу қоғамның есепті кезеңнің соңында активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын өтеуді немесе өтеуді жоспарлау тәсіліне байланысты салық салдарын көрсетеді.

Кейінге қалдырылған салық активтерінің және кейінге қалдырылған салық міндеттемелерінің шамасы есепті күндегі жағдай бойынша қолданыстағы немесе мәні бойынша қолданысқа енгізілген заңдарға негізделі отырып, уақытша айырмашылықтар қалпына келтірілген сәтте болашақта қолданылатын салық мөлшерлемелері негізіне алына отырып айқындалады.

Кейінге қалдырылған салық активі тиісті уақытша айырмашылықтар мен пайдаланылмаған салық шығындары мен кредиттері іске асырылуы мүмкін салық салынатын пайданы алудың жоғары ықтималдығы болған шамада ғана танылады. Кейінге қалдырылған салық активтерінің шамасы тиісті салық жеңілдіктерін іске асыру бұдан артық ықтимал болып табылмайтын бөлігінде азаяды.

(и) Мемлекеттік субсидиялар

Мемлекеттік субсидиялар – бұл Үкіметтің, мемлекеттік агенттіктердің және мемлекеттік ұйымдардың қоғамның қызметіне қатысты өткен немесе болашақтағы белгілі бір шарттардың орындалуы үшін қоғамға ресурстарды аудару түріндегі көмегі. Егер қоғамның барлық байланысты шарттарды орындайтынына және аталған субсидияларды алатынына негізделген сенім болмаса, мемлекеттік субсидиялар танылмайды. Өтеуді талап етуі мүмкін шарттар болған кезде субсидиялар міндеттемелердің құрамында танылады.

Сыйақы мөлшерлемесі бойынша мемлекеттік қарызды нарықтық мөлшерлемеден төмен алудан түсетін пайда мемлекеттік субсидия ретінде ескеріледі. Сыйақы мөлшерлемесінің нарықтық мөлшерлемеден төмен пайдасы қарыздың бастапқы баланстық құны мен түсімдер сомасы арасындағы айырма ретінде бағаланады.

Мемлекеттік субсидиялар өтемақы үшін субсидиялар қаражаты арналған тиісті шығындарды Қоғам шығыстар ретінде танитын кезеңдер ішінде жүйелі негізде пайда немесе залал құрамында танылады.

(к) Жаңа стандарттар мен түсініктемелер

Пайдалануға әлі қабылданбаған жаңа стандарттар мен түсініктемелер

2023 жылдың 1 қаңтарынан кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен бірқатар жаңа стандарт күшіне енеді. Алайда, Қоғам осы жеке қаржылық есептілікті дайындау кезінде жаңа және өзгертілген стандарттарға мерзімінен бұрын көшуді жүзеге асырмады.

Стандарттарға келесі түзетулер мен түсініктемелер Қоғамның жеке қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде:

- «Міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді деп жіктеу» және «Ковенанттармен ұзақ мерзімді міндеттемелер» (ҚЕХС (IAS) 1 түзетулері);
- «Жеткізушілерді қаржыландыру туралы уағдаластықтар» (ҚЕХС (IAS) 7 және ҚЕХС (IFRS) 7 түзетулері);
- Кері жалдаумен сатудағы жалдау бойынша міндеттемелер (ҚЕХС (IFRS) 16 түзетулері);
- Айырбастау мүмкіндігінің жоқтығы (ҚЕХС (IAS) 21 түзетулері).

4 Қаржылық тәуекелді талдау

Бұл ескертпеде қоғамның қаржылық тәуекелдерге ұшырауы туралы ақпарат берілген. Қоғамның қаржылық тәуекелдерді басқару бойынша қолданатын саясаты туралы ақпарат 17-ескертпеде берілген.

Кредиттік тәуекел - күтілетін кредиттік шығындар сомасы

Құнсыздануды бағалау үшін қолданылатын бастапқы деректер, жорамалдар және әдістер

3(е)(iv) ескертпедегі есеп саясатының сипаттамасын қараңыз.

Кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуі

Қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекелдің бастапқы танылған кезден бастап айтарлықтай өсуі болғанын бағалау кезінде Қоғам артық шығындар мен күш-жігерсіз орынды және қол жетімді ақпаратқа негізделген және расталған ақпаратты қарастырады. Бағалау сандық және сапалық ақпаратты, сондай-ақ қоғамның тарихи тәжірибесіне, кредиттік сапаны сараптамалық бағалауға және болжамды ақпаратқа негізделген талдауды қамтиды.

Бағалаудың мақсаты салыстыру арқылы кредиттік тәуекелге ұшыраған позицияға қатысты кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуі болғанын анықтау болып табылады:

- есепті күндегі жағдай бойынша барлық мерзімнің қалған бөлігі үшін дефолт ықтималдығы; және

- кредиттік тәуекелге ұшыраған позицияны бастапқы тану кезінде (егер қажет болса, мерзімінен бұрын өтеуге қатысты күтулердің өзгеруін ескере отырып түзетілген) берілген уақытқа қатысты есептелген барлық мерзімнің қалған бөлігі үшін дефолт ықтималдығы.

Қоғам кредиттік тәуекелге ұшырайтын әр жайғасымға дефолт тәуекелін болжау үшін қолданылатын әртүрлі деректер негізінде, сондай-ақ кредиттік сапаға қатысты сараптамалық пайымдауды қолдану арқылы кредиттік тәуекелдің тиісті рейтингін береді. Кредиттік тәуекел рейтингтері дефолт тәуекелінің индикаторы ретінде қызмет ететін сапалық және сандық факторларды қолдану арқылы анықталады. Бұл факторлар кредиттік тәуекелге ұшыраған позицияның сипатына және борышкердің түріне байланысты өзгереді.

Кредиттік тәуекел рейтингтері кредиттік тәуекел нашарлаған сайын дефолт қаупі экспонент бойынша өсетіндей етіп анықталады және калибрленеді – мысалы, кредиттік тәуекел рейтингінің 1 мен 2 арасындағы айырмашылық кредиттік тәуекел рейтингінің 2 мен 3 арасындағы айырмашылықтан аз.

Кредиттік тәуекелге ұшыраған әрбір позиция қарыз алушы туралы қолда бар ақпарат негізінде бастапқы тану күніндегі кредиттік тәуекелдің белгілі бір рейтингісіне жатады. Кредиттік тәуекелге ұшыраған позициялар тұрақты мониторингке жатады, бұл бастапқы тану кезінде кредиттік тәуекел рейтингінен өзгеше рейтинг позициясын тағайындауға әкелуі мүмкін. Мониторинг әдетте келесі деректерді талдауды қамтиды:

- Эмитенттер туралы ақпаратты мерзімді негізде талдау нәтижесінде алынған ақпарат – мысалы, аудиттелген қаржылық есептілік, басқару есептілігі, бюджеттер, болжамдар мен жоспарлар.
- Кредиттік рейтингтік агенттіктердің деректері, баспасөздегі жарияланымдар, сыртқы кредиттік рейтингтердегі өзгерістер туралы ақпарат.
- Төлемдер туралы ақпарат, оның ішінде мерзімі өткен берешектің мәртебесі туралы ақпарат.
- Эмитент қызметін немесе оның шаруашылық қызметін жүзеге асырудың саяси, нормативтік және технологиялық ортасындағы нақты және күтілетін елеулі өзгерістер.

Дефолт ықтималдығының уақытша құрылымын құру

Кредиттік тәуекел рейтингтері кредиттік тәуекелге ұшыраған позициялар үшін дефолт ықтималдығының уақытша құрылымын құрудағы негізгі бастапқы деректер болып табылады. Қоғам өнім түріне және эмитентке, сондай-ақ кредиттік тәуекел рейтингіне байланысты талданатын кредиттік тәуекелге ұшыраған позицияларға қатысты дефолт деңгейі туралы мәліметтерді жинайды.

Кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуі орын алғанын анықтау

Кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуін анықтау өлшемшарттары портфолиоға байланысты әр түрлі болады және дефолт ықтималдығы индикаторының мәндеріндегі сандық өзгерістерді де, сапалық факторларды да, оның ішінде мерзімі өткен «шектеуші» белгісін де қамтиды.

Қоғам кредиттік тәуекелге ұшыраған белгілі бір позиция бойынша кредиттік тәуекел, егер Қоғам эмитенттің кредиттік рейтингі бастапқы танылған сәттен бастап 2 немесе одан да көп тармаққа төмендегенін анықтаса, ол бастапқы танылған сәттен бастап айтарлықтай өсті деп санайды.

Егер бұған кредиттік тәуекелдің елеулі өсуінің индикаторы болып табылатын, әсері сандық талдау шеңберінде толық көлемде уақтылы анықталмайтын белгілі бір сапалық көрсеткіштер көрсетілсе, кредиттік сапаны және мүмкіндігінше тиісті тарихи тәжірибені сараптамалық бағалау негізінде Қоғам қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуі болды деген қорытынды жасай алады.

Бастапқы танылған сәттен бастап қаржы активі бойынша кредиттік тәуекелдің едәуір артқанын куәландыратын «шектеуші» белгісі ретінде Қоғам осы актив бойынша 30 күннен астам мерзім өткендігін есептейді. Мерзімі өткен берешектің мерзімін анықтау үшін толық төлем бойынша міндеттеменің орындалмауы алғаш рет тіркелген күннен бастап күндер саны есептеледі

«Дефолт» ұғымының анықтамасы

Қоғам қаржы активті келесі жағдайлар орын алған жағдайда дефолт жағдайы орын алған актив ретінде жіктейді:

- борышкердің Қоғам алдындағы кредиттік міндеттемелері қоғамның кепілмен қамтамасыз етуді іске асыру (ол болған кезде) сияқты шараларды қолданбай толық көлемде өтелуі екіталай; немесе
- борышкердің Қоғам алдындағы кез келген елеулі кредиттік міндеттемелері бойынша берешегі 90 күннен астам мерзімге кешіктірілді. Клиент белгіленген лимиттен асқан кезде немесе оның лимиті бар берешек сомасынан төмен шамаға дейін азайтылған кезде овердрафт мерзімі өткен деп танылады; немесе
- қарыз алушының несие бойынша өз міндеттемелері бойынша төлеуге қабілетсіздігі себебінен оның банкроттығы нәтижесінде актив қайта құрылымдалуы мүмкін.

Эмитенттің міндеттемелері бойынша дефолт оқиғасының басталуын бағалау кезінде Қоғам мынадай факторларды ескереді:

- сапалы – мысалы, келісімшарттың шектеулі шарттарын бұзу («ковенанттарды»);
- сандық – мысалы, мерзімі өткен берешек мәртебесі және сол эмитенттің Қоғам алдындағы басқа міндеттемелерін төлемеуі; және
- меншікті және сыртқы көздерден алынған өзге де ақпарат.

Қаржы құралы бойынша дефолт оқиғасының басталуын бағалау кезіндегі бастапқы деректер және олардың маңыздылығы жағдайлардағы өзгерістерді көрсету үшін уақыт өте келе өзгеруі мүмкін.

Болжамды ақпаратты қосу

Қоғам болжамды ақпаратты қаржы құралы бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекелдің елеулі өсуі тұрғысынан бағалауға да, күтілетін кредиттік залалдарды бағалауға да қамтиды. Қоғам болжамды ақпаратты бағалау үшін сараптамалық пайымдауды қолданады. Бұл бағалау сыртқы көздерден алынған ақпаратқа да негізделген. Сыртқы ақпарат мемлекеттік органдар, ҚРҰБ, ҚР Ұлттық экономика министрлігі жариялайтын экономикалық деректер мен болжамдарды, сондай-ақ жекелеген жеке және ғылыми болжамдарды қамтуы мүмкін. Кредиттік тәуекел мен кредиттік шығындарды бағалауға әсер ететін негізгі фактор ретінде ЖІӨ болжамы анықталды.

Түрлендірілген қаржылық активтер

Құрал бойынша шартта көзделген шарттар нарықтық жағдайлардың өзгеруін және Эмитенттің кредит қабілетінің ағымдағы немесе ықтимал нашарлауына негізделмеген басқа да факторларды қоса алғанда, бірқатар себептер бойынша өзгертілуі мүмкін. Шарттары өзгертілген қолданыстағы құралды есепке алуда тану тоқтатылуы және 3(е)(iii)-ескертпеде сипатталған есепке алу саясатына сәйкес әділ құны бойынша өзгертілген шарттары бар жаңа құралды есепке алуда тану көрсетілуі мүмкін.

Егер қаржы активінің шарттары өзгерсе және шарттардың түрленуі қаржы активін тануды тоқтатуға әкелмесе, қаржы активі бойынша кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуі орын алғанын анықтау салыстыру арқылы жүргізіледі:

- Шарттың өзгертілген талаптары негізінде есепті күндегі жағдай бойынша барлық мерзімнің қалған бөлігі үшін дефолт ықтималдығы; және
- шарттың бастапқы талаптары негізінде қаржы активін бастапқы тану кезінде осы уақытқа қатысты есептелген барлық мерзімнің қалған бөлігі үшін дефолт ықтималдығы.

Қаржы активінің шарттарын өзгерту оны тануды тоқтатуға әкеп соқтырған кезде, жаңадан танылған қаржы активі 1-кезеңге жатады (ол тану күніне кредиттік құнсызданбаған жағдайда).

Қоғам қайтарылатын берешек сомасын барынша ұлғайту және дефолт тәуекелін барынша азайту мақсатында қаржылық қиындықтарға тап болған клиенттердің берешегі бойынша шарттарды («келісімдер шарттарын қайта қарау тәжірибесі») қайта қарайды.

Келісімдердің талаптарын қайта қарау жөніндегі қоғамның саясатына сәйкес, егер дефолт оқиғасы орын алса немесе дефолт туындау қаупі жоғары болса, шарттарды қайта қарау әрбір жеке клиентке қатысты жүзеге асырылады, сондай-ақ, борышкердің шарттың бастапқы талаптарына сәйкес төлемді жүзеге асыру үшін барлық қажетті күш-жігерін жұмсағанының дәлелі бар және ол қайта қаралған шарттарда Қоғам алдындағы міндеттемелерін орындай алады деп күтілуде. Шарттарды қайта қарау әдетте өтеу мерзімін ұзартуды және пайыздарды төлеу мерзімін өзгертуді қамтиды.

Келісімдердің шарттарын қайта қарау саясаты шеңберінде өзгертілген қаржы активтері бойынша дефолт ықтималдығын бағалау шарттардың түрленуі қоғамның пайыздар мен негізгі соманы алу мүмкіндіктерін жақсартуға немесе қалпына келтіруге әкелген/әкелмегендігін, сондай-ақ келісімдердің шарттарын осындай қайта қарауға қатысты қоғамның бұрынғы тәжірибесін көрсетеді. Осы үдеріс шеңберінде Қоғам борышкердің Шарттың өзгертілген талаптарына қатысты Борышқа қызмет көрсету сапасын бағалап, әртүрлі мінез-құлық факторларын қарастырады.

Жалпы жағдайда, шарттың талаптарын қайта қарау кредиттік тәуекелдің елеулі өсуінің сапалық индикаторын білдіреді және шарттың талаптарын қайта қарау ниеті кредиттік тәуекелге ұшыраған позицияның кредиттік құнсызданған болып табылатынының дефолт оқиғасы орын алғанының дәлелі болуы мүмкін. Кредиттік тәуекелге ұшыраған позиция бұдан былай кредиттік құнсызданған/дефолт оқиғасы орын алған немесе дефолт ықтималдығы соншалықты төмендеген деп есептелетін болып есептелмей тұрып, Эмитент белгілі бір уақыт кезеңі ішінде тұрақты негізде төлемдерді уақтылы жүзеге асыруы қажет болады, осылайша шығынға арналған бағалау резерві қайтадан 12 айлық күтілетін кредиттік залалға тең сомада бағаланады.

Күтілетін кредиттік залалды бағалау

Күтілетін кредиттік шығындарды бағалаудағы негізгі бастапқы деректер келесі айнымалылардың уақытша құрылымы болып табылады:

- дефолт ықтималдығы (PD көрсеткіші);
- дефолт болған жағдайда залал мөлшері (LGD көрсеткіші);
- дефолт жағдайында тәуекел сомасы (EAD шамасы).

PD көрсеткіштерін бағалау кредиттік тәуекелге ұшыраған көрсеткіштерді белгілі бір күнге бағалау болып табылады. Бұл бағалау сандық және сапалық факторларды қамтитын қоғамда бар жинақталған деректерге негізделген. Мүмкіндігінше Қоғам PD көрсеткіштерін бағалау үшін нарықтық деректерді пайдаланады. Егер контрагенттің кредиттік сапа рейтингі немесе кредиттік тәуекелге ұшыраған позиция өзгерсе, онда бұл тиісті PD көрсеткіштерін бағалаудың өзгеруіне әкеледі. PD көрсеткіштері кредиттік тәуекелге ұшыраған позициялардың шарттық өтеу мерзімдерін және мерзімінен бұрын өтеуге қатысты күтулерді ескере отырып бағаланады.

Қоғам LGD көрсеткіштерін кепілмен қамтамасыз ету құрылымы және контрагенттің/кепіл берушінің сыртқы/ішкі рейтингі туралы мәліметтер негізінде бағалайды.

LGD бағалау модельдері құрылымды, қамтамасыз ету түрін, талаптың еңбек өтілінің дәрежесін, контрагент өз қызметін жүзеге асыратын саланы және қаржы активінің ажырамас бөлігі болып табылатын кез келген қамтамасыз етуді өтеу шығындарын ескереді.

Дефолт кезінде шығындар деңгейін барабар бағалауды қамтамасыз ету мақсатында Қоғам LGD келесі санаттарын да қарастырады:

- егер Қазақстан Республикасының Үкіметі контрагент болса LGD коэффициенті 0% құрайды;
- егер банк немесе басқа қаржы институты контрагент болса, LGD коэффициенті 70% құрайды; және
- сыртқы/ішкі рейтингі бар өзге контрагенттерге қатысты LGD коэффициенті Moody's компаниясының контрагенттің сыртқы рейтинг деңгейіне сәйкес өтемақы мөлшерлемелері туралы зерттеулерін ескереді. LGD коэффициенттері жаңартылған зерттеулер жарияланған кезде қайта есептелуі керек.

Дефолт болған жағдайда тәуекел сомасы дефолт басталған күні кредиттік тәуекелге ұшыраған шаманың есептік бағасын білдіреді. Бұл көрсеткішті Қоғам амортизацияны қоса алғанда, шарт талаптарына сәйкес осы шамадағы күтілетін өзгерістерді ескере отырып, есепті күнге ағымдағы шаманы негізге ала отырып есептейді. Қаржы активі үшін EAD шамасы жалпы баланстық құн болып табылады.

Жоғарыда сипатталғандай, егер қаржылық активтер бастапқы есепке алынған сәттен бастап кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуін көрсетпесе және дефолт ықтималдығының 12 айлық көрсеткіші (PD) пайдаланылса, онда Қоғам Шарттың бүкіл мерзіміндегі дефолт тәуекелін ескере отырып, күтілетін кредиттік шығындарды болжайды. Бұл тәуекелдерді басқару үшін ұзағырақ кезеңді қарастыруға болатынына қарамастан, барлық ықтимал жаңарту опцияларын қамтиды. Шарт бойынша ең жоғары кезең қоғамның берешекті өтеуді талап етуге құқығы бар күнге дейін қолданылады.

Қоғамда жеткілікті көлемде өткен кезеңдер туралы ақпарат жоқ портфельдерге қатысты қосымша ретінде сыртқы көздерден салыстырмалы ақпарат пайдаланылады. Сыртқы көздерден алынған салыстырмалы ақпарат күтілетін кредиттік шығындарды бағалау үшін бастапқы ақпарат ретінде пайдаланылатын портфельдердің мысалдары төменде келтірілген.

	31 желтоқсан 2023 ж. жағдай бойынша баланстық құны мың теңге	Сыртқы көздерден алынған салыстырмалы ақпарат	
		PD көрсеткіші	LGD көрсеткіші
Ақша қаражаттары және оның баламалары	33,383,972	Standard and Poor's дефолттар статистикасы	Қазақстан ішіндегі қаржы институттары үшін LGD дефолт қаржы институттарынан тарихи өтемақыларға/Moody's өтемақы статистикасына негізделеді.
Клиенттерге берілген қарыздар	10,679,384		
Инвестициялық қаржылық активтер	8,696,596		
	31 желтоқсан 2022 ж. жағдай бойынша баланстық құны мың теңге	Сыртқы көздерден алынған салыстырмалы ақпарат	
		PD көрсеткіші	LGD көрсеткіші
Ақша қаражаттары және оның баламалары	29,174,825	Standard and Poor's дефолттар статистикасы	Қазақстан ішіндегі қаржы институттары үшін LGD дефолт қаржы институттарынан тарихи өтемақыларға/Moody's өтемақы статистикасына негізделеді.
Клиенттерге берілген қарыздар	10,503,914		
Инвестициялық қаржылық активтер	3,216,557		

Кредиттік сапаны талдау

Төмендегі кестеде қоғамның тәуекел рейтингтерінің ішкі деңгейлерін PD және Standard & Poor's сыртқы кредиттік ұпайларымен индикативті салыстыру келтірілген.

Тәуекел рейтингі	Дефолттың орташа ықтималдығы (%)	Сыртқы рейтинг
Тұрақты	0.00 - 0.27	AAA-тан BBB-дейінгі кредиттік ұпаймен
Жеткілікті	0.39 - 7.76	BB+ тан B- дейінгі кредиттік ұпаймен
Көтеріңкі тәуекел	14.69 to 52.76	CCC+ тан CCC-дейінгі кредиттік ұпаймен
Кредиттік құнсызданған	100	SD/D кредиттік ұпаймен

Келесі кестеде 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы және 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша және өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің кредиттік сапасы туралы ақпарат берілген. Егер өзгеше көрсетілмесе, қаржы активтері бойынша кестедегі сомалар жалпы баланстық құнның шамаларын көрсетеді.

«12 айлық күтілетін кредиттік залалдар», «барлық мерзімге күтілетін кредиттік залалдар» және «кредиттік-құнсызданған қаржы активтері» терминдерінің түсіндірмесі 3(е)(iv)-ескертпеде келтірілген.

	31 желтоқсан 2023 ж. мың теңге	31 желтоқсан 2022 ж. мың теңге аудиттелмеген
	12 айлық күтілетін кредиттік залалдар	12 айлық күтілетін кредиттік залалдар
<i>Ақша қаражаттары және оның баламалары</i>		
<i>Өзге банктердегі ағымдағы шоттар</i>		
- кредиттік рейтингісі BBB- тан BBB+	11,602,115	103,609
- кредиттік рейтингісі BB- тан BB+	57,872	886
- рейтингсіз	9,375	1,588
Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаттарының жиынтығы	11,669,362	106,083
<i>Өзге банктердегі қысқа мерзімді депозиттер</i>		
- кредиттік рейтингісі BBB- тан BBB+	6,131,197	4,618,445
- кредиттік рейтингісі BB- тан BB+	-	3,797,035
Банктердегі қысқа мерзімді депозиттердің жиыны	6,131,197	8,415,480
Ағымдағы банктік шоттардағы және банктердегі қысқа мерзімді депозиттердегі ақша қаражатының жиыны	17,800,559	8,521,563
Өтеу мерзімі үш айдан аз, BBB- рейтингі берілген ҚРҰБ ноталары	-	1,003,896
ҚББ-да сатып алынған, тағайындалған кредиттік рейтингі жоқ, бастапқы өтеу мерзімі 3 айдан кем «Кері репо» шарттары бойынша дебиторлық берешек	15,591,245	19,668,562
Күтілетін кредиттік залалдар бойынша бағалау резерві	(7,832)	(19,196)
Ақшалай қаражат пен оның баламаларының жиыны	33,383,972	29,174,825

		31 желтоқсан 2023 ж. мың теңге	31 желтоқсан 2022 ж. мың теңге аудиттелмеген
		Кредиттік- құнсызданған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	Кредиттік- құнсызданған активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар
<i>Кредиттік институттардан алынатын сомалар</i>		15,684,276	15,048,600
- D кредиттік рейтингпен		(15,684,276)	(15,048,600)
Күтілетін кредиттік залалдар бойынша бағалау резерві		-	-
Баланстық құны		-	-
		31 желтоқсан 2023 ж. мың теңге	31 желтоқсан 2022 ж. аудиттелмеген мың теңге
		12 айлық күтілетін кредиттік залалдар	12 айлық күтілетін кредиттік залалдар
<i>мың теңге</i>		10,679,384	10,503,914
<i>Клиенттерге берілген қарыздар</i>		10,679,384	10,503,914
Мерзімі өтпеген			
Баланстық құны			
		31 желтоқсан 2023 ж. мың теңге	31 желтоқсан 2022 ж. мың теңге аудиттелмеген
		12 айлық күтілетін кредиттік залалдар	12 айлық күтілетін кредиттік залалдар
<i>Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша</i>		430,751	400,953
<i>бағаланатын инвестициялық қаржы активтері</i>		430,751	400,953
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің			
мемлекеттік қазынашылық міндеттемелері			
- кредиттік рейтингісі BBB- тан BBB+			
Баланстық құны			
		31 желтоқсан 2023 ж.	
		12 айлық күтілетін кредиттік залалдар	Бастапқы тану кезінде кредиттік- құнсызданған (РОСИ)
<i>мың теңге</i>			Барлығы
<i>Амортизациялық құны бойынша</i>			
<i>бағаланатын инвестициялық</i>			
<i>қаржылық активтер</i>			
- кредиттік рейтингісі BBB- тан BBB+		2,217,821	2,217,821
- кредиттік рейтингісі BB- тан BB+		3,159,840	3,159,840
- кредиттік рейтингісі «B-» тен «B+» дейін		-	2,815,112
Баланстық құны		5,377,661	8,192,773

	31 желтоқсан 2022 ж. аудиттелмеген		
	12 айлық күтілетін кредиттік залалдар	Бастапқы тану кезінде кредиттік- құнсызданған (РОСІ)	Барлығы
мың теңге			
<i>Амортизациялық құны бойынша бааланатын инвестициялық қаржылық активтер</i>			
- кредиттік рейтингісі «B-» тен «B+» дейін	–	2,398,404	2,398,404
Баланстық құны	–	2,398,404	2,398,404

5 Таза операциялық кіріс

	2023 ж. мың теңге	2022 ж. мың теңге аудиттелмеген
Тиімді мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген пайыздық кірістер:		
Ақша қаражаттары және оның баламалары	4,938,888	2,273,104
Клиенттерге берілген қарыздар	1,212,270	1,176,838
Инвестициялық қаржылық активтер	778,548	63,226
	6,929,706	3,513,168
Пайыздық шығындар		
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	(1,132,467)	(1,109,146)
Пайыздық шығындар жиыны	(1,132,467)	(1,109,146)
Таза пайыздық кіріс барлығы	5,797,239	2,404,022

6 Қызметкерлерге шығындар

	2023 ж. мың теңге	2022 ж. мың теңге аудиттелмеген
Қызметкерлердің сыйақылары	1,226,273	996,959
Жалақы бойынша салықтар мен аударымдар	106,434	84,274
	1,332,707	1,081,233

7 Жалпы және әкімшілік шығындар

	2023 ж. мың теңге	2022 ж. мың теңге аудиттелмеген
Үшінші тараптардың өзге қызметтері	182,072	92,774
Операциялық жалдау шарттары бойынша шығындар	176,700	154,778
Кәсіби қызметтер	154,736	38,725
Аутсорсинг	134,769	133,002
Тозу және амортизация	69,578	30,984
Иссапар шығындары	57,569	32,409
Аудиторлық шығындар	57,269	52,159
Оқыту шығындары	22,937	12,682
Көлік қызметтері	13,005	12,240
Өзге	153,993	51,851
	1,022,628	611,604

ҚЕХС стандарттарына сәйкес дайындалған қоғамның қаржылық есептілігінің аудиті бойынша қызметтердің құны 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ҚҚС есебімен 57,269 мың теңгені құрады.

8 Табыс салығы бойынша шығын

	2023 ж. мың теңге	2022 ж. мың теңге аудиттелмеген
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыс	2,351,328	479,460
Уақытша айырмашылықтар мен бағалау резервіндегі өзгерістердің туындауы және қалпына келуі салдарынан кейінге қалдырылған салық активтерінің/кейінге қалдырылған салық міндеттемелерінің шамасының өзгеруі	(174,110)	199,071
Табыс салығы бойынша барлық шығын	2,177,218	678,531

2023 жылы ағымдағы және кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша мөлшерлеме 20%-ды құрады (2022 жылы: 20%).

Табыс салығы бойынша тиімді мөлшерлемені есептеу

	2023 ж.		2022 ж.	
	мың теңге	%	мың теңге аудиттелмеген	%
Салық салуға дейінгі пайда	5,737,759	100	14,109,154	100
Табыс салығы бойынша қолданыстағы мөлшерлемелерге сәйкес есептелген табыс салығы	(1,147,552)	(20)	(2,821,831)	(20)
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын активтерді қайта бағалаудан салық салынбайтын кірістер	608,969	12	1,900,361	13
Бағалы қағаздардан түсетін салық салынбайтын табыс	(35,164)	(1)	(12,614)	–
Өзге (шегерілмейтін шығыстар)/ салық салынбайтын кірістер	(1,333)	–	448,077	3
Бақыланатын шетелдік компаниялар бойынша төленген табыс салығы	(1,593,472)	(23)	(204,229)	(1)
Мемлекеттік субсидиялардан алынатын салық салынбайтын кірістер	–	–	15,318	–
Борыштық қаржы активтерінің құнсыздануының салық салынбайтын шығысы	(8,666)	–	(3,613)	–
	(2,177,218)	(32)	(678,531)	(5)

Кейінге қалдырылған салық активтері және кейінге қалдырылған салық міндеттемелері

Жеке қаржылық есептілікте көрсетілген активтер мен міндеттемелердің құны мен салық салынатын базаны есептеу мақсаттары үшін пайдаланылатын сомалар арасында туындайтын уақытша айырмашылықтар 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы және 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша кейінге қалдырылған салық міндеттемелерінің туындауына әкеледі.

2023 жылдың 31 желтоқсанында және 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішіндегі уақыт айырмашылықтарының шамасының өзгеруі келесідей ұсынылуы мүмкін.

	2023 ж.		
	Есепті кезеңнің басында	Пайда немесе залал ретінде қалпына келтірілді/ (тағайындалды)	Есепті кезеңнің соңына
мың теңге			
Әділ құны бойынша бағаланатын, өзгерістері пайда немесе залал құрамында көрсетілетін өзге қаржылық активтер	(184,917)	(151,631)	(336,548)
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	–	32,546	32,546
Негізгі құралдар	(9,878)	8,448	(1,430)
Өзге активтер	–	–	–
Өзге міндеттемелер	49,188	1,523	50,711
ЕҰ қосылуы	(283,224)	283,224	–
Таза кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	(428,831)	174,110	(254,721)

	2022 ж. аудиттелмеген		
	Есепті кезеңнің басында	Пайда немесе залал ретінде қалпына келтірілді/ (тағайындалды)	Есепті кезеңнің соңына
мың теңге			
Әділ құны бойынша бағаланатын, өзгерістері пайда немесе залал құрамында көрсетілетін өзге қаржылық активтер	–	(184,917)	(184,917)
Негізгі құралдар	(2,524)	(7,354)	(9,878)
Өзге активтер	–	–	–
Өзге міндеттемелер	55,988	(6,800)	49,188
ЕҰ қосылуы	(283,224)	–	(283,224)
Таза кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	(229,760)	(199,071)	(428,831)

9 Шетел валютасымен жасалатын операциялардан таза залал/(кіріс)

	2023 ж. мың теңге	2022 ж. мың теңге аудиттелмеген
Бағамдық айырмашылықтардан іске асырылмаған кіріс	450,724	29,700
Бағамдық айырмашылықтардан жұмсалған шығын	(610,873)	(13,723)
	(160,149)	15,977

10 Ақша қаражаттары және оның баламалары

	31 желтоқсан 2023 ж. мың теңге	31 желтоқсан 2022 ж. мың теңге аудиттелмеген
Өзге банктердегі ағымдағы шоттар	11,669,362	106,083
Өзге банктердегі қысқа мерзімді депозиттер	6,131,197	8,415,480
Өтеу мерзімі үш айдан аз ҚРҰБ ноталары	–	1,003,896
«Кері репо» шарттары бойынша дебиторлық берешек	15,591,245	19,668,562
Күтілетін кредиттік залалдар бойынша бағалау резерві	(7,832)	(19,196)
Ақшалай қаражат пен оның баламаларының жиыны	33,383,972	29,174,825

«Кері репо» операциялары стандартты кредиттеу, қарыз алу операциялары және бағалы қағаздарды қарызға беру үшін әдеттегі және жалпы қабылданған шарттарда жүргізіледі. Жоғарыда аталған мәмілелер 7 күн ішінде жасалды. «Кері репо» операциялары әділ құны 15,591,245 мың теңге (2022 жыл: 19,668,562 мың теңге), шығарылған мемлекеттік бағалы қағаздар, «Қазақстандық тұрақтылық қоры» АҚ, ҚР Қаржы министрлігі, «өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ және «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ борыштық бағалы қағаздары түрінде қамтамасыз етілуге ие.

Күтілетін кредиттік залалдар бойынша бағалау резервінің қозғалысы

Келесі кестеде ақша қаражаттары мен олардың баламалары бойынша кезеңнің басы мен аяғындағы шығындарға арналған бағалау резервінің қалдықтарын салыстыру келтірілген. Ақша қаражаттарының және олардың баламаларының барлық сомалары шығындармен бағалау резервін айқындау мақсатында кредиттік тәуекел деңгейінің 1-кезеңіне жатқызылады.

	2023 ж. мың теңге	2022 ж. мың теңге аудиттелмеген
Есепті кезеңнің басындағы сальдо	19,196	1,516
Күтілетін кредиттік залалдар бойынша бағалау резервін таза өзгерту	(11,364)	17,680
Есепті кезеңнің соңындағы сальдо	7,832	19,196

11 Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын еншілес ұйымдарға инвестициялар.

	31 желтоқсан 2023 ж. мың теңге	Меншік үлесі %	31 желтоқсан 2022 ж. мың теңге аудиттелмеген	Меншік үлесі %
Еншілес ұйымдарға инвестициялар				
Baiterek Venture Fund АҚ	71,774,817	100.0	52,280,537	100.0
Kazyna Seriktes B.V.	90,796,341	100.0	82,573,273	100.0
«BV Management» ЖШС	333,696	100.0	283,405	100.0
BGlobal Ventures Ltd. жеке компаниясы	67,502	100.0	–	–
	162,972,356		135,137,215	
Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар				
Kazakhstan Hungarian Investment Private Equity Fund	42,461	49.5	807,402	49.5
	42,461		807,402	
Өзге қаржы активтері (үлестік)				
500 Startups V, L.P.	5,418,718	7.1	5,584,415	7.1
Quest Ventures Asia Fund II L.P.	4,179,705	30.7	3,943,823	30.7
Wellington Partners Ventures III Fund L.P.	668,532	5.1	174,079	5.1
Da Vinci Emerging Technologies GP Limited	151,368	15.0	–	–
Flagship Ventures Fund 2004 L.P.	308	6.6	16,428	6.6
	10,418,631		9,718,745	

Осы активтердің әділ құнын бағалау қолданылған бағалау әдістері үшін бастапқы деректер негізінде әділ құн иерархиясының 3 деңгейіне жатқызылды. Бағалау кезінде қолданылған бағалау әдістері мен елеулі бақыланбайтын бастапқы деректердің сипаттамасы осы активтердің әділ құны 24(б) ескертпеде келтірілген.

12 Клиенттерге берілген қарыздар

	31 желтоқсан 2023 ж. мың теңге	31 желтоқсан 2022 ж. мың теңге аудиттелмеген
Клиенттерге берілген, амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қарыздар	10,679,384	10,503,914
Жалпы клиенттерге берілген, амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қарыздар	10,679,384	10,503,914

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қоғамда клиенттерге берілген, меншікті капиталдың 10%-дан асатын қарыздар бойынша өтелмеген қалдықтар болған жоқ (2022 жылдың 31 желтоқсан: клиенттерге берілген, меншікті капиталдың 10%-асатын қарыздар бойынша өтелмеген қалдықтар болған жоқ).

2021 жылы Қоғам «Жұмыспен қамтудың жол картасы 2020-2021» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде жобаларды одан әрі қаржыландыру үшін еншілес ұйымға номиналды құны 12,800,000 мың теңге және жылдық 8.10% номиналды сыйақы мөлшерлемесімен қарыз берді. Осы қарызды бастапқы тану күніндегі әділ құн жылдық 11.76% нарықтық мөлшерлемені пайдалана отырып айқындалды. Бастапқы тану кезінде 2,637,725 мың теңге мөлшерінде қарыздың номиналды құны мен әділ құны арасындағы айырма мемлекеттік субсидиялар бойынша міндеттемені азайтуға бағытталған (15-ескертпе).

13 Инвестициялық қаржылық активтер

	31 желтоқсан 2023 ж. мың теңге	31 желтоқсан 2022 ж. мың теңге аудиттелмеген
Амортизацияланған құн бойынша ескерілетін инвестициялық борыштық құралдар	8,192,773	2,398,404
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша ескерілетін инвестициялық борыштық құралдар	73,072	417,200
Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін инвестициялық борыштық құралдар	430,751	400,953
Инвестициялық қаржылық активтер жиыны	8,696,596	3,216,557

	31 желтоқсан 2023 ж. мың теңге	31 желтоқсан 2022 ж. мың теңге аудиттелмеген
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржылық активтер		
ҚР ҚМ	2,217,821	–
«Home Credit Bank» АҚ	2,150,155	–
ЕАДБ	1,009,685	–
Барлығы	5,377,661	–
РОСІ активтері		
«First Heartland Jusan Bank» АҚ облигациялары (РОСІ активтері)	2,815,112	2,398,404
РОСІ активтер жиыны	2,815,112	2,398,404
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтері барлығы	8,192,773	2,398,404

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы және 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша амортизацияланған құн бойынша есепке алынатын инвестициялық бағалы қағаздар бастапқы тану кезінде кредиттік-құнсызданған құралдарға қатысты «First Heartland Jusan Bank» АҚ облигацияларын қоспағанда, кредиттік тәуекелдің 1-кезеңіне жатады.

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы және 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын инвестициялық борыштық құралдар 2032 жылға дейінгі өтеу мерзімі және 0.01% номиналды мөлшерлемесі бар корпоративтік облигациялармен ұсынылды.

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы және 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша әділ құны бойынша есепке алынатын инвестициялық борыштық құралдар Өзге жиынтық кіріс арқылы Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің мемлекеттік қазынашылық міндеттемелерімен ұсынылған және өтеу мерзімі 2045 жылға дейін және купондық мөлшерлемесі 6.5% болатын 1-кезеңге айқындалған.

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы және 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша инвестициялық қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв елеулі емес және осы жеке қаржылық есептілікте көрсетілмеген.

14 Шығарылған борыштық бағалы қағаздар

Жұмыспен қамтудың 2020 - 2021 жылдарға арналған Жол картасы шеңберінде агроөнеркәсіптік кешен жобаларын қаржыландыру мақсатында Қоғамның Директорлар кеңесінің 2021 жылдың 29 маусымдағы күндізгі отырысының шешімімен (№10/21 хаттама) жалпы сомасы 33,700,000 мың теңгеге екі траншпен облигациялар шығару шарттары бекітілді. 2021 жылдың 27 қазанда «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ мен Қоғам арасында Қазақстан қор биржасында айналыс мерзімі 10 жыл және жылдық 7.1% белгіленген сыйақы мөлшерлемесімен 12,800,000 мың теңге сомасына бірінші транш шеңберінде Қоғамның облигациясын сатып алу-сату бойынша мәміле жүзеге асырылды. Осы міндеттемелер бойынша тиімді мөлшерлеме жылдық 11.76% құрады. Шығарылған облигациялар бойынша міндеттемелердің баланстық құны 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша 10,005,236 мың теңгені құрады (2022 жылдың 31 желтоқсан: 9,781,569 мың теңге).

15 Мемлекеттік субсидияларды пайдаланудан түскен кіріс

	2023 ж.	2022 ж.
	мың теңге	мың теңге
	мың теңге	аудиттелмеген
Жыл басындағы қалдық	689,301	765,890
Мемлекеттік субсидияның амортизациясы	(76,589)	(76,589)
Жыл соңындағы қалдық	612,712	689,301

Қоғам «Жұмыспен қамту 2020-2021 жол картасы» мемлекеттік бағдарламасын іске асыру мақсатында облигациялар шығару арқылы берілген пайда сомасын мемлекеттік субсидиялар бойынша міндеттеме ретінде көрсетті (14-ескертпе). Қоғам қарыздар бойынша сыйақының төмен мөлшерлемесін белгілеу арқылы түпкілікті қарыз алушылар алдында пайданы бөлу жөніндегі міндеттемені көтереді.

16 Акционерлік капитал

(а) Шығарылған капитал

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша шығаруға рұқсат етілген акционерлік капиталға 55,000,000 қарапайым акциялар кіреді, (2022 жылдың 31 желтоқсан: 55,000,000). Шығарылған және төленген акционерлік капитал 53,585,003 қарапайым акциялардан тұрады, (2022 жылдың 31 желтоқсан: 53,550,003), оның ішінде жалпы құны 35,000,000 мың теңге болатын 35,000 қарапайым акцияны Қоғам Директорлар Кеңесінің шешіміне (2023 жылдың 23 ақпандағы №02/23 хаттама) сәйкес 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған кезең ішінде орналастырды (11-ескертпе).

Қарапайым акциялардың иелері жарияланған кезде дивидендтер алуға құқылы, сондай-ақ Қоғам акционерлерінің жылдық және жалпы жиналыстарында бір акцияға бір дауыс беруге құқылы.

(б) Дивидендтер

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Қоғам акционерлерінің Қоғам резервтерін бөлу құқығы ҚЕХС стандарттарына сәйкес дайындалған қаржылық есептілікте көрсетілген бөлінбеген пайда мөлшерімен немесе ағымдағы жылдағы таза пайда сомасы, жинақталған залал жағдайында, егер таза кірісті бөлу қоғамның төлем қабілетсіздігіне немесе дәрменсіздігіне әкеп соқпаса немесе бөлу нәтижесінде қоғамның меншікті капиталының мөлшері теріс болса шектеледі. Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес есепті күндегі жағдай бойынша бөлуге қолжетімді қаражаттың жалпы көлемі 68,198,199 мың теңге (2022 жылдың 31 желтоқсан: 66,413,376 мың теңге).

2023 жыл ішінде бір акцияға 33.14 теңгені құраған 1,775,718 мың теңге дивидендтер жарияланды және төленді (2022 жылы: бір акцияға 20.35 теңгені құраған 1,089,814 мың теңге дивидендтер жарияланды және төленді).

(в) Қарапайым акциялардың баланстық құны

Қазақстан қор биржасындағы листинг қағидаларына (бұдан әрі - «қағидалар») сәйкес Қоғам қағидаларға сәйкес қарапайым акциялардың баланстық құнын ашады:

	31 желтоқсан 2023 ж. мың теңге	31 желтоқсан 2022 ж. мың теңге аудиттелмеген
Қарапайым акциялардың баланстық құны	<u>4.03</u>	<u>3.34</u>

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы қарапайым акцияның баланстық құнын есептеу Қоғам үшінші тараптарға өткізе алмайтын материалдық емес активтер сомасына азайтылған капитал сомасы ретінде 53,585,003 (2022 жылдың 31 желтоқсан: 178,909,781 мың теңге) айналыстағы қарапайым акциялар санына бөлінген 215,714,041 мың теңге (2022 жылдың 31 желтоқсан: 53,550,003 акциялар).

17 Қаржы құралдарының тәуекелдерін басқару

Тәуекелдерді басқару Қоғам қызметінің негізінде жатыр және қоғамның операциялық қызметінің маңызды элементі болып табылады. Нарықтық тәуекел, кредиттік тәуекел және өтімділік тәуекелі Қоғам өз қызметін жүзеге асыру үдерісінде кездесетін негізгі тәуекелдер болып табылады.

(а) Тәуекелдерді басқару саясаты мен рәсімдері

Қоғамның тәуекелдерді басқару саясаты қоғамда болатын тәуекелдерді анықтауға, талдауға және басқаруға, тәуекелдер лимиттерін және тиісті бақылауларды белгілеуге, сондай-ақ тәуекелдер деңгейін және олардың белгіленген лимиттерге сәйкестігін тұрақты бағалауға бағытталған. Тәуекелдерді басқару саясаты мен рәсімдері нарықтық жағдайдың өзгеруін және пайда болған үздік тәжірибені көрсету мақсатында тұрақты негізде қайта қаралады.

Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқару жүйесінің дұрыс жұмыс істеуіне, негізгі тәуекелдерді басқаруға және тәуекелдерді басқару саясаты мен рәсімдерін мақұлдауға, сондай-ақ ірі мәмілелерді мақұлдауға жауапты.

Басқарма тәуекелдерді төмендету жөніндегі шараларды мониторингілеу және енгізу үшін жауапты болады, сондай-ақ қоғамның қызметті тәуекелдердің белгіленген шегінде жүзеге асыруын қамтамасыз етеді. Тәуекелдер қызметі басшысының міндеттеріне тәуекелдерді жалпы басқару және қолданыстағы заңнама талаптарының сақталуын бақылауды жүзеге асыру, сондай-ақ қаржылық және қаржылық емес тәуекелдерді анықтау, бағалау, басқару және есеп беру бойынша жалпы қағидаттар мен әдістердің қолданылуын бақылауды жүзеге асыру кіреді. Ол тікелей Басқарма Төрағасына және жанама түрде Директорлар кеңесіне есеп береді.

Ұйым шеңберінде сыртқы және ішкі қауіп факторлары анықталады және басқарылады.

(б) Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел – бұл нарықтық бағалардың өзгеруіне байланысты қаржы құралы бойынша әділ құнның немесе болашақ ақша ағындарының өзгеру қаупі. Нарықтық тәуекел валюталық тәуекелден, пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру қаупінен, сондай-ақ басқа да баға тәуекелдерінен тұрады. Нарықтық тәуекел нарықтағы жалпы және нақты өзгерістерге және нарықтық бағалар мен валюта бағамдарының құбылмалылық деңгейінің өзгеруіне әсер ететін пайыздық және үлестік қаржы құралдарына қатысты ашық позициялар бойынша туындайды.

Нарықтық тәуекелді басқарудың міндетті-қабылданған тәуекел үшін алынған кірісті оңтайландыруды қамтамасыз ете отырып, нарықтық тәуекелге ұшыраудың қолайлы параметрлерден асып кетпеуін басқару және бақылау.

(і) Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі – бұл нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруіне байланысты қаржы құралы бойынша әділ құнның немесе болашақ ақша ағындарының өзгеру тәуекелі. Қоғамға нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің ауытқуы оның қаржылық жағдайы мен ақша ағындарына әсер етеді. Мұндай ауытқулар пайыздық маржаның деңгейін жоғарылатуы мүмкін, бірақ оны төмендетуі мүмкін немесе пайыздық мөлшерлемелердің күтпеген өзгеруі жағдайында шығындардың пайда болуына әкелуі мүмкін.

Келесі кесте 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы және 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша пайыздық активтер мен міндеттемелер бойынша орташа тиімді пайыздық мөлшерлемелерді көрсетеді.

Орташа тиімді пайыздық мөлшерлемелер

Осы сыйақы мөлшерлемелері тиісті активтер мен міндеттемелерді өтеуге шамамен кірістілікті көрсетеді.

	2023 ж.		2022 ж.	
	Орташа тиімді сыйақы мөлшерлемесі, %		Орташа тиімді сыйақы мөлшерлемесі, %	
	Теңге	АҚШ доллары	Теңге	АҚШ доллары
Пайыздық активтер				
Ақша қаражаттары және оның баламалары	14.68	1.79	16.53	0.48
Клиенттерге берілген қарыздар	11.76	–	11.76	–
Инвестициялық қаржылық активтер	15.91	4.3	15.3	6.5
Пайыздық міндеттемелер				
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	11.8	–	11.8	–

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруіне байланысты әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық қаржы активтерінің әділ құнының өзгеруіне таза пайда немесе залал мен капиталдың сезімталдығын талдау (2023 жылдың 31 желтоқсанындағы және 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша әрекет ететін позициялар және пайыздық мөлшерлемелерді ұлғайту немесе төмендету бағытында 100 базистік пунктке кірістілік қисықтарының параллель жылжуының жеңілдетілген сценарийі негізінде жасалған) келесідей ұсынылуы мүмкін.

	2023 ж.		2022 ж.	
	Пайда немесе залал	Меншікті капитал	Пайда немесе залал	Меншікті капитал
мың теңге				
Мөлшерлеменің кемуіне қарай 100 базистік тармаққа параллельді жылжу	–	44,176	–	74,017
Мөлшерлеменің жоғарылауына қарай 100 базистік тармаққа параллельді жылжу	–	(53,291)	–	(64,162)

(ii) Валюталық тәуекел

Қоғамның бірнеше шетел валютасында көрсетілген активтері мен міндеттемелері бар. Валюталық тәуекел – бұл валюта бағамдарының өзгеруіне байланысты қаржы құралы бойынша әділ құнның немесе болашақ ақша ағындарының өзгеру қаупі.

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша валюталар қимасындағы қаржылық активтер мен міндеттемелердің құрылымы мынадай түрде ұсынылуы мүмкін:

мың теңге	АҚШ доллары	Теңге	Барлығы
АКТИВТЕР			
Ақша қаражаттары және оның баламалары	6,130,950	27,253,022	33,383,972
Клиенттерге берілген қарыздар	–	10,679,384	10,679,384
Инвестициялық қаржылық активтер	2,648,571	6,048,025	8,696,596
Қаржылық активтер барлығы	8,779,521	43,980,431	52,759,952
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	–	(10,005,236)	(10,005,236)
Өзге қаржылық міндеттемелер	–	(10,396)	(10,396)
Қаржылық міндеттемелер барлығы	–	(10,015,632)	(10,015,632)
Таза позиция	8,779,521	33,964,799	42,744,320

2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша валюталар қимасындағы қаржылық активтер мен міндеттемелердің құрылымы мынадай түрде ұсынылуы мүмкін:

мың теңге	АҚШ доллары	Теңге	Барлығы
АКТИВТЕР			
Ақша қаражаттары және оның баламалары	8,396,870	20,777,955	29,174,825
Клиенттерге берілген қарыздар	–	10,503,914	10,503,914
Инвестициялық қаржылық активтер	400,953	2,815,604	3,216,557
Қаржылық активтер барлығы	8,797,823	34,097,473	42,895,296
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	–	(9,781,569)	(9,781,569)
Өзге қаржылық міндеттемелер	–	(9,642)	(9,642)
Қаржылық міндеттемелер барлығы	–	(9,791,211)	(9,791,211)
Таза позиция	8,797,823	24,306,262	33,104,085

	31 желтоқсан 2023 ж. мың теңге	31 желтоқсан 2022 ж. мың теңге
Теңгеге қатысты АҚШ доллары бағамының 20% өсуі	1,404,723	1,407,652

Теңге бағамының төмендеуі, келесі кестеде көрсетілгендей, 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы және 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша келесі валюталарға қатысты меншікті капиталдың және пайданың немесе залалдың бұдан әрі сипатталған ұлғаюына әкеп соқтырар еді. Бұл талдау салықтарды шегергенде жүргізілді және Қоғам тұрғысынан есепті кезеңнің соңындағы жағдай бойынша негізді мүмкін болатын валюта бағамдарының өзгеруіне негізделген. Талдау барлық басқа айнымалылар, әсіресе пайыздық мөлшерлемелер өзгеріссіз қалады дегенді білдіреді.

2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша бұрын аударылған валюталарға қатысты теңге бағамының өсуі барлық басқа айнымалылар өзгеріссіз қалған жағдайда кері әсер етеді.

(в) Өзге де баға тәуекелдері

Өзге баға тәуекелдері – мұндай өзгерістер белгілі бір құралға немесе оның эмитентіне тән факторларға немесе нарықта айналыстағы барлық ұқсас қаржы құралдарына әсер ететін факторларға байланысты болғанына қарамастан, нарықтық бағалардың өзгеруі нәтижесінде (сыйақы мөлшерлемесінің немесе валюталық тәуекелдің өзгеру тәуекелінің әсерінен туындаған өзгерістерден басқа) қаржы құралы бойынша әділ құнның немесе болашақ ақша ағындарының ауытқу тәуекелдері. Өзге баға тәуекелдері қоғамның тікелей инвестициялар қорларына инвестицияларына байланысты пайда болады, олардың бағасы осындай тікелей инвестициялар қорларының артында тұрған компанияларды бағалауға негізделген.

Қоғам ұзақ мерзімді келешекте олардың өсуінен пайда алу үшін осындай қаржылық активтерге инвестиция жасайды. Барлық инвестициялар капиталды жоғалту тәуекелін тудырады. Барлық жеке капитал қорлары және оларға тиісті инвестициялар аталған Инвестициялар жасалатын экономика салаларына тән тәуекелдерге ұшырайды. Сонымен қатар, аталған инвестициялар үшін қалыптасқан нарықтар жоқ, сондықтан олар өтімді емес болып саналады.

Қоғам негізінен баға тәуекелдерін төмендету мәселелерінде жеке капитал қорларының басшылығына сүйенеді. Жеке капитал қорларының басшылығы инвестициялау туралы шешім қабылдағанға дейін шаруашылық және операциялық мәмілелерді мұқият іріктеу және талдау арқылы аталған тәуекелдерді азайтады және тиісті компаниялардың басшылығымен үнемі байланыста болады. Қоғам тоқсанына бір рет тікелей инвестициялар қорлары басшылығының қызметінің нәтижелері туралы есеп алады. 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қоғамға тікелей инвестициялар қоры басшылығының 2023 жылдың 3 тоқсандағы қызметінің нәтижелері туралы осы есептер қолжетімді.

Пайдаға, сондай-ақ қоғамның капиталына оның қаржылық инвестицияларының әділ құнының өзгеруі әсер етеді. Мысалы, инвестициялардағы акциялар бағасының 10%-ға өсуі 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішінде пайда мен капиталды 17,343,345, мың теңгеге ұлғайтады (2022 жылы: 14,566,336 мың теңге). Көрсетілген бағалардың 10%-ға төмендеуі шамасы бойынша тең, бірақ белгісі бойынша кері әсерге ие болар еді.

(г) Кредиттік тәуекел

Кредиттік тәуекел – бұл қарыз алушының немесе қоғамның контрагентінің міндеттемелерді орындамауынан туындайтын қаржылық шығындар тәуекелі. Қоғам кредиттік тәуекелді (танылған қаржылық активтер және танылмаған шарттық міндеттемелер бойынша) шоғырландыру лимиттерін белгілеу және сақтау жөніндегі талаптарды қамтитын бекітілген саясаттар мен рәсімдерді қолдану арқылы, сондай-ақ функцияларына кредиттік тәуекелдің белсенді мониторингі кіретін инвестициялық комитет құру арқылы кредиттік тәуекелді басқарады. Инвестициялық саясатты басқарма қарайды және бекітеді.

Кредиттік тәуекелге ұшыраудың ең жоғары деңгейі, әдетте, олар қаржылық жағдай туралы жеке есепте көрсетілген қаржы активтерінің құнында және танылмаған шарттық міндеттемелер сомасында көрсетіледі. Активтер мен міндеттемелерді өзара есепке алу мүмкіндігі ықтимал кредиттік тәуекелді төмендету үшін маңызды емес. Есепті күндегі жағдай бойынша қаржы активтеріне қатысты кредиттік тәуекелдің ең жоғары деңгейі мынадай түрде ұсынылуы мүмкін:

	31 желтоқсан 2023 ж. мың теңге	31 желтоқсан 2022 ж. мың теңге аудиттелмеген
АКТИВТЕР		
Ақша қаражаттары және оның баламалары	33,383,972	29,174,825
Клиенттерге берілген қарыздар	10,679,384	10,503,914
Инвестициялық қаржылық активтер	8,696,596	3,216,557
Тәуекелдің барлық максималды деңгейі	52,759,952	42,895,296

Қаржылық активтер мен міндеттемелердің өзара есебі

Бұдан әрі кестелерде келтірілген ақпаратты ашу қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер туралы ақпаратты қамтиды:

- Қоғамның қаржылық жағдай туралы жеке есебінде өзара есепке алынады; немесе
- олардың қаржылық жағдайы туралы жеке есебінде өзара есепке алынып/алынбайтынына тәуелсіз өзара есепке алу туралы заңды күшіндегі бас келісімнің немесе ұқсас қаржы құралдарына таралатын ұқсас келісімнің пәні болып табылады.

Ұқсас келісімдерге туынды құралдарды клиринг туралы келісімдер, «РЕПО» мәмілелеріне арналған ғаламдық бас келісімдер және бағалы қағаздарды қарызға беру туралы ғаламдық бас келісімдер жатады. Ұқсас қаржы құралдарына туынды қаржы құралдары, «РЕПО» мәмілелері, «кері РЕПО» мәмілелері, қарыз алу және бағалы қағаздарды қарызға беру туралы келісімдер жатады. Қарыздар мен депозиттер сияқты қаржы құралдары туралы ақпарат, олар қаржылық жағдай туралы жеке есепте өзара есептелген жағдайларды қоспағанда, бұдан әрі кестелерде ашылмайды.

Бұрын көрсетілген халықаралық айырбас және туынды қаржы құралдары дилерлері қауымдастығының (ISDA) өзара есеп айырысу жөніндегі бас келісімдері және осыған ұқсас өзара есеп айырысу жөніндегі бас келісімдер жеке қаржылық жағдай туралы есепте өзара есеп айырысу өлшемшарттарына сәйкес келмейді. Мұның себебі – олар танылған соманы өзара есепке алу құқығын береді, бұл Қоғамның немесе оның контрагенттерінің дефолты, төлеуге қабілетсіз немесе банкротқа ұшыраған жағдайда ғана заңды түрде жарамды болады. Бұдан бөлек, Қоғам және оның контрагенттері берешекті өзара есепке алу арқылы реттеуді немесе бір уақытта активті өткізуді және міндеттемені орындауды көздемейді.

Келесі кестеде 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша өзара есепке алу туралы заңды күшіндегі бас келісімнің немесе ұқсас келісімнің пәні болып табылатын қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер ұсынылған:

мың теңге Қаржы активтерінің / міндеттемелерінің түрлері	Танылған қаржылық активтердің/ қаржылық міндеттемелердің толық сомасы	Қаржылық жағдай	Қаржылық	Қаржылық жағдай туралы жеке		Таза сомасы
		туралы жеке есебінде танылған қаржылық активтердің/ қаржылық міндеттемелердің толық сомасы	жағдай туралы жеке есебінде қаржылық активтердің/ қаржылық міндеттемелердің таза сомасы	есепте есептелмеген тиісті сомалар	Қаржы құралдары (оның ішінде ақшалай емес қамтамасыз ету)	
Қаржылық активтер						
Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аз «кері РЕПО» мәмілелері	15,591,245	–	15,591,245	(15,591,245)	–	–

Келесі кестеде 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша өзара есепке алу туралы заңды күшіндегі бас келісімнің немесе ұқсас келісімнің пәні болып табылатын қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер ұсынылған:

мың теңге Қаржы активтерінің / міндеттемелерінің түрлері	Танылған қаржылық активтердің/ қаржылық міндеттемелердің толық сомасы	Қаржылық жағдай	Қаржылық	Қаржылық жағдай туралы жеке		Таза сомасы
		туралы жеке есебінде танылған қаржылық активтердің/ қаржылық міндеттемелердің толық сомасы	жағдай туралы жеке есебінде қаржылық активтердің/ қаржылық міндеттемелердің таза сомасы	есепте есептелмеген тиісті сомалар	Қаржы құралдары (оның ішінде ақшалай емес қамтамасыз ету)	
Қаржылық активтер						
Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аз «кері РЕПО» мәмілелері	19,668,562	–	19,668,562	(19,668,562)	–	–

Қаржылық жағдай туралы жеке есебінде ұсынылған және бұрын келтірілген кестелерде ашып көрсетілген қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің толық сомасы және олардың таза сомалары қаржылық жағдай туралы жеке есебінде келесі негізде бағаланады:

- «РЕПО» мәмілелерінің, «кері РЕПО» мәмілелерінің, бағалы қағаздарды қарызға алу және қарызға беру туралы келісімдердің нәтижесінде туындайтын активтер мен міндеттемелер – амортизацияланған құн. Қаржылық жағдай туралы жеке есепте өзара есептелетін бұрын келтірілген кестелерде ұсынылған сомалар ұқсас негізде бағаланады.

(д) Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл қоғамның қаржылық міндеттемелерді орындауда қиындықтарға тап болу қаупі, ол бойынша есеп айырысу ақша қаражатын немесе басқа қаржылық активті беру арқылы жүзеге асырылады. Өтімділік тәуекелі активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдері сәйкес келмеген кезде пайда болады. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдері мен сыйақы мөлшерлемелері бойынша сәйкестік және/немесе бақыланатын сәйкессіздік өтімділік тәуекелін басқарудың негізгі сәті болып табылады. Жүргізілетін операциялардың әртүрлілігіне және соған байланысты белгісіздікке байланысты активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдері бойынша толық сәйкестік қаржы институттары үшін әдеттегі тәжірибе болып табылмайды. Мұндай сәйкессіздік операциялардың кірістілігін арттыруға мүмкіндік береді, алайда шығындар қаупін арттырады. Қоғам өтеу мерзімдері басталған кезде барлық міндеттемелерді орындау үшін қажетті қаражаттың тұрақты болуын қамтамасыз ету мақсатында өтімділіктің қажетті деңгейін қолдайды. Өтімділікті басқару саясатын Басқарма қарап, бекітеді.

Қоғам міндеттемелермен байланысты және белсенді нарықта тізімделмеген, сондықтан өтімді емес деп саналатын жеке капитал қорларына инвестиция салады. Қоғаммен байланысты міндеттемелерге сәйкес, жеке капитал қорлары міндеттемелерді орындауды талап ете алады, тиісті хабарлама мерзімі орта есеппен 10 күнді құрайды. Мұндай талаптардың мөлшері кез-келген уақытта қолда бар ақша қаражаттары мен олардың баламаларынан асып кетуі мүмкін.

Төмендегі кестеде шарттық дисконтталмаған төлемдер негізінде 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Қоғамның қаржылық міндеттемелерін өтеу мерзімдері көрсетілген:

мың теңге	Талап етілгенге дейін және 1 айдан аз	6 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан және одан да көп	Түсімдер (істен шығулар) жиыны	Баланстық құны
Туынды емес міндеттемелер						
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	–	(908,800)	(3,635,200)	(15,526,400)	(20,070,400)	(10,005,236)
Өзге қаржылық міндеттемелер	(10,396)	–	–	–	(10,396)	(10,396)
Міндеттемелер барлығы	(10,396)	(908,800)	(3,635,200)	(15,526,400)	(20,080,796)	(10,015,632)
Инвестициялық сипаттағы шартты міндеттемелер	(11,159,266)	–	–	–	(11,159,266)	–

Төмендегі кестеде шарттық дисконтталмаған төлемдер негізінде 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Қоғамның қаржылық міндеттемелерін өтеу мерзімдері көрсетілген:

мың теңге	Талап етілгенге дейін және 1 айдан аз	6 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан және одан да көп	Түсімдер (істен шығулар) жиыны	Баланстық құны
Туынды емес міндеттемелер						
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	–	(908,800)	(3,635,200)	(16,435,200)	(20,979,200)	(9,781,569)
Өзге қаржылық міндеттемелер	(9,642)	–	–	–	(9,642)	(9,642)
Міндеттемелер барлығы	(9,642)	(908,800)	(3,635,200)	(16,435,200)	(20,988,842)	(9,791,211)
Инвестициялық сипаттағы шартты міндеттемелер	(13,110,185)	–	–	–	(13,110,185)	–

Инвестициялық сипаттағы шартты міндеттемелер үшін шартты міндеттеменің ең жоғары сомасы шартты міндеттемені орындау туралы талап түсуі мүмкін ең ерте кезеңге жатқызылады.

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша күтілетін өтеу немесе қалпына келтіру мерзімдері бойынша қаржылық активтер мен міндеттемелерді талдау келесідей ұсынылуы мүмкін:

мың тенге	Талап етілгенге дейін және 1 айдан аз	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан және одан да көп	Өтеу мерзімінсіз	Баланстық құны
Туынды емес қаржылық активтер								
Ақша қаражаттары және оның баламалары*	27,260,608	16,188	45,456	6,061,720	–	–	–	33,383,972
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	–	–	–	–	–	–	162,972,356	162,972,356
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын активтер:								
- Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	–	–	–	–	–	–	42,461	42,461
- үлестік құралдар	–	–	–	–	–	–	10,418,631	10,418,631
Клиенттерге берілген қарыздар	–	–	–	–	–	10,679,384	–	10,679,384
Инвестициялық қаржылық активтер	–	–	–	3,227,505	2,150,155	3,318,936	–	8,696,596
Барлық актив	27,260,608	16,188	45,456	9,289,225	2,150,155	13,998,320	173,433,448	226,193,400
Туынды емес қаржылық міндеттемелер								
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	–	–	–	(159,040)	–	(9,846,196)	–	(10,005,236)
Мемлекеттік субсидиялар	–	–	–	–	–	(612,712)	–	(612,712)
Өзге қаржылық міндеттемелер	(10,396)	–	–	–	–	–	–	(10,396)
Міндеттемелер барлығы	(10,396)	–	–	(159,040)	–	(10,458,908)	–	(10,628,344)
Танылған қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер бойынша өтімділіктің таза алшақтығы	27,250,212	16,188	45,456	9,130,185	2,150,155	3,539,412	173,433,448	215,565,056
Инвестициялық сипаттағы шартты міндеттемелер	11,159,266	–	–	–	–	–	–	11,159,266

2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша күтілетін өтеу немесе қалпына келтіру мерзімдері бойынша қаржылық активтер мен міндеттемелерді талдау келесідей ұсынылуы мүмкін:

мың тенге	Талап етілгенге дейін және 1 айдан аз	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан және одан да көп	Өтеу мерзімінсіз	Баланстық құны
Туынды емес қаржылық активтер								
Ақша қаражаттары және оның баламалары*	20,778,540	–	4,616,357	3,779,928	–	–	–	29,174,825
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	–	–	–	–	–	–	135,137,215	135,137,215
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе шығын құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын активтер:								
- Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар							807,402	807,402
- үлестік құралдар	–	–	–	–	–	–	9,718,745	9,718,745
Клиенттерге берілген қарыздар	–	–	–	–	–	10,503,914	–	10,503,914
Инвестициялық қаржылық активтер	–	–	–	–	–	3,216,557	–	3,216,557
Барлық актив	20,778,540	–	4,616,357	3,779,928	–	13,720,471	145,663,362	188,558,658
Туынды емес қаржылық міндеттемелер								
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	–	–	–	–	–	(9,781,569)	–	(9,781,569)
Мемлекеттік субсидиялар	–	–	–	–	–	(689,301)	–	(689,301)
Өзге қаржылық міндеттемелер	(9,642)	–	–	–	–	–	–	(9,642)
Міндеттемелер барлығы	(9,642)	–	–	–	–	(10,470,870)	–	(10,480,512)
Танылған қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер бойынша өтімділіктің таза алшақтығы	20,768,898	–	4,616,357	3,779,928	–	3,249,601	145,663,362	178,078,146
Инвестициялық сипаттағы шартты міндеттемелер	13,110,185	–	–	–	–	–	–	13,110,185

* Жоғарыда келтірілген кестедегі ақша қаражаттары мен олардың баламалары келісімшарт мерзімдеріне сәйкес ашылады. Осы қаражат бойынша Қоғамның балансына және депозит балансына қатысты шамалы төмендетілмейтін қалдық сомаларын алуды қоспағанда, қосымша сомаларды мерзімінен бұрын алып қою немесе орналастыру кезінде пайыздық табысты алуға және жоғалтуға шектеулер жоқ.

18 Капиталды басқару

Қоғам меншікті капиталға қатысты сыртқы талаптардың объектісі болып табылмайды.

Қоғам меншікті капиталды жалпы капитал ретінде анықтайды. Қоғамның меншікті капиталды басқаруға қатысты мақсаты қоғамның акционерлер үшін табыс алу үшін үздіксіз қызметті жалғастыру қабілетін қамтамасыз ету, сондай-ақ Қоғамның инвестициялық қызметін қолдау мақсатында Меншікті капиталдың тұрақты базасын қамтамасыз ету болып табылады.

19 Сегменттер

Қоғамның қызметі жоғары дәрежеде біріктірілген болып табылады және 8 «Операциялық сегменттер» ҚЕХС (IFRS) мақсаттары үшін бірыңғай операциялық сегментті білдіреді. Қоғамның активтері негізінен Қазақстан Республикасында шоғырланған және Қоғам қызметті жүзеге асырудан, негізінен Қазақстан Республикасында пайда алады. Қоғамның операциялық шешімдер қабылдау жөніндегі жауапты тұлғасы Басқарма Төрағасы болып табылады, ол жалпы Қоғам бойынша ақпаратты алып, талдайды.

20 Инвестициялық сипаттағы шартты міндеттемелер

Инвестициялық сипаттағы шартты міндеттемелер бойынша шарттық сомалар төмендегі кестеде келтірілген:

	2023 ж. мың теңге	2022 ж. мың теңге аудиттелмеген
Шартқа сәйкес сомасы		
Da Vinci Emerging Technologies GP Limited	4,045,573	4,464,382
Kazyna Seriktes B.V.	3,518,465	4,166,425
KAGF	2,978,055	3,246,878
QUEST VENTURES ASIA FUND II, L.P.	617,173	769,850
500 Startups V, L.P.	-	462,650
	11,159,266	13,110,185

Тікелей инвестициялар қорларының құрылтай шарттарына сәйкес, инвестициялық сипаттағы міндеттеме сомасы төленбеген жағдайда, менеджер төлем талабын шығарғаннан кейін қоғамға санкциялар қолданылуы, оның ішінде сыйақы төлеуді кейінге қалдыру, пайданы бөлуді тоқтата тұру, қорларды корпоративтік басқаруға қатысу құқығынан уақытша бас тарту және қоғамның үлесін бірлескен инвесторлар мен үшінші тұлғаларға мәжбүрлеп сату мүмкін. 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы және 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қоғамда инвестициялық сипаттағы мерзімі өткен міндеттемелер болған жоқ.

21 Жалгерлік

Қоғам жалға алушы ретінде әрекет ететін жалдау шарттары

Қоғам жылжымайтын мүлікті бір жылға дейін жалға алады. Бұл жалдау қысқа мерзімді жалдау болып табылады, осылайша Қоғам осы жалдау шарттарына қатысты пайдалану құқығы және жалдау міндеттемелері түріндегі активтерді мойындамауға шешім қабылдады.

2023 жыл ішінде Қоғам операциялық жалдау шарттары бойынша жалпы және әкімшілік шығындар құрамында 176,700 мың теңге (2022 жыл ішінде: 154,778 мың теңге) мөлшерінде шығындарды мойындады.

22 Шартты міндеттемелер

(а) Сақтандыру

Қазақстан Республикасындағы сақтандыру қызметтерінің нарығы даму сатысында, сондықтан басқа елдерде қолданылатын сақтандыру қорғаудың көптеген нысандары Қазақстанда әлі қолжетімсіз. Қоғамда апаттар немесе Қоғам қызметі нәтижесінде жылжымайтын мүлік объектілеріне немесе қоршаған ортаға келтірілген залалға байланысты үшінші тараптар алдындағы туындаған міндеттемелерге қатысты немесе оларға қатысты толық сақтандыру қорғанысы болмайды. Қоғам тиісті сақтандыруға ие болғанға дейін белгілі бір активтердің жоғалуы немесе бүлінуі Қоғамның қызметі мен қаржылық жағдайына айтарлықтай теріс әсер етуі мүмкін.

(б) Қазақстандағы шартты салық міндеттемелері

Қазақстан Республикасының салық жүйесі әртүрлі салық органдарының, соның ішінде ҚЕХС стандарттарына сәйкес кірістерді, шығыстарды және жеке қаржылық есептіліктің басқа баптарын есепке алу тәртібіне қатысты пікірлерді екіұшты түсіндіруіне мүмкіндік беретін көбінесе анық баяндалмаған және қарама-қайшы заңнамалық нормалардың, ресми түсіндірмелердің және сот шешімдерінің жиі өзгеруімен сипатталады. Салықтарды есептеудің дұрыстығына қатысты тексерулер мен тергеулермен әр түрлі деңгейдегі реттеушілер айналысады, олар үлкен айыппұлдар салуға және пайыз алуға құқылы. Есепті кезеңдегі салықтарды есептеудің дұрыстығы келесі бес күнтізбелік жыл ішінде тексерілуі мүмкін, бірақ белгілі бір жағдайларда бұл мерзім ұзартылуы мүмкін.

Бұл мән-жайлар Қазақстан Республикасында салық тәуекелдерінің басқа елдерге қарағанда әлдеқайда жоғары болуына әкелуі мүмкін. Қоғам басшылығы қолданыстағы салық заңнамасын, нормативтік талаптарды және сот шешімдерін түсінуіне сүйене отырып, салық міндеттемелері толық көрсетілген деп санайды. Алайда, осы ережелерді тиісті органдардың түсіндіруі басқаша болуы мүмкін және егер олар өз ұстанымдарының заңдылығын дәлелдей алса, бұл осы жеке қаржылық есептілікке айтарлықтай әсер етуі мүмкін.

23 Байланысты тараптармен операциялар

(а) Бақылау қатынастары

Қоғамның бас компаниясы «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ болып табылады. Қоғамды түпкілікті бақылауға ие тарап Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады.

(б) Директорлар кеңесі мен Басқарма мүшелерімен операциялар

2023 және 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін «қызметкерлердің сыйақылары» бабына енгізілген сыйақылардың жалпы мөлшері мынадай түрде ұсынылуы мүмкін:

	2023 ж. мың теңге	2022 ж. мың теңге
Басқарма Мүшелері	234,889	153,610
Директорлар кеңесінің мүшелері	49,052	29,830
Жиыны	283,941	183,440

Көрсетілген сомаларға Директорлар кеңесі мен Басқарма мүшелеріне салықтарды есептемегенде қысқа мерзімді ақшалай және ақшалай емес сыйақылар кіреді.

(в) Өзге байланысты тараптармен операциялар

Үкіметпен байланысты кәсіпорындармен операциялар

Қоғам Қазақстан Республикасы Үкіметінің бақылауындағы бірқатар кәсіпорындармен жұмыс істейді. Қоғам 24-ші «Байланысты тараптар» ҚЕХС-те (IAS) ұсынатын босатуды қолданады, бұл Қазақстан Республикасының Үкіметімен байланысты кәсіпорындармен операциялар бойынша жеңілдетілген ақпаратты ұсынуға мүмкіндік береді. Өзге байланысты тараптарға үкімет бақылайтын компаниялар, ұлттық компаниялар жатады.

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша шоттар бойынша қалдықтар және орташа тиімді сыйақы мөлшерлемелері, сондай-ақ 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы өзге да байланысты тараптармен операциялар бойынша тиісті пайда немесе залал:

	Бас компания		Еншілес ұйымдар		Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар		Бас компанияның өзге еншілес ұйымдары		Қазақстан Республикасы Үкіметінің бақылауындағы кәсіпорындар		Жиыны
	Номиналды орташа сыйақы мөлшерлемесі,		Номиналды орташа сыйақы мөлшерлемесі,		Номиналды орташа сыйақы мөлшерлемесі,		Номиналды орташа сыйақы мөлшерлемесі,		Номиналды орташа сыйақы мөлшерлемесі,		
	мың теңге	%	мың теңге	%	мың теңге	%	мың теңге	%	мың теңге	%	
2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп											
Активтер											
Ақша қаражаттары және оның баламалары	–	–	–	–	–	–	11,593,599	–	15,591,245	15.17	27,184,844
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын еншілес ұйымдарға инвестициялар	–	–	162,972,356	–	–	–	–	–	–	–	162,972,356
Клиенттерге берілген қарыздар	–	–	10,679,384	–	–	–	–	–	–	–	10,679,384
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе шығын құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын активтер	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
- Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	–	–	–	–	42,461	–	–	–	–	–	42,461
Өзге қаржылық активтер	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Инвестициялық қаржылық активтер	–	–	–	–	–	–	–	–	2,648,571	4.3	2,648,571
Міндеттемелер											
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	(10,005,236)	7.1	–	–	–	–	–	–	–	–	(10,005,236)
Мемлекеттік субсидиялар	–	–	–	–	–	–	–	–	(612,712)	–	(612,712)
Өзге қаржылық міндеттемелер	–	–	–	–	–	–	(14,741)	–	–	–	(14,741)

«Qazaqstan Investment Corporation» Акционерлік қоғамы
 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл бойынша жеке қаржылық есептілігіне ескертпелер

	Бас компания		Еншілес ұйымдар		Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар		Бас компанияның өзге еншілес ұйымдары		Қазақстан Республикасы Үкіметінің бақылауындағы кәсіпорындар		Жиыны
	Номиналды орташа сыйақы	Номиналды орташа сыйақы	Номиналды орташа сыйақы	Номиналды орташа сыйақы	Номиналды орташа сыйақы	Номиналды орташа сыйақы	Номиналды орташа сыйақы	Номиналды орташа сыйақы	Номиналды орташа сыйақы	Номиналды орташа сыйақы	
	мөлшерлемесі, мың теңге	мөлшерлемесі, %	мөлшерлемесі, мың теңге	мөлшерлемесі, %	мөлшерлемесі, мың теңге	мөлшерлемесі, %	мөлшерлемесі, мың теңге	мөлшерлемесі, %	мөлшерлемесі, мың теңге	мөлшерлемесі, %	мың теңге
Пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы есеп											
Пайыздық кірістер	–	–	–	–	–	–	1,956,223	–	3,069,777	–	5,026,000
Пайыздық шығындар	(1,132,467)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	(1,132,467)
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын активтермен жасалатын операциялардан түсетін таза кіріс	–	–	2,855,576	–	(978,930)	–	–	–	–	–	1,876,646
Шетел валютасымен жасалатын операциялардан түскен таза пайда	–	–	–	–	–	–	–	–	(39,954)	–	(39,954)
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын еншілес ұйымдарға салынған инвестициялардан дивидендік кірістер	–	–	61,782	–	–	–	–	–	–	–	61,782
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздарды сатып алу-сатудан бастапқы тану кезінде дисконтқа байланысты кірістер	–	–	–	–	–	–	–	–	(52,261)	–	(52,261)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	–	–	–	–	–	–	(176,700)	–	–	–	(176,700)
Мемлекеттік субсидияның амортизациясы	–	–	–	–	–	–	–	–	76,589	–	76,589
Өзгелер (шығыстар)/кірістер	(57,833)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	(57,833)

2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша шоттар бойынша қалдықтар және орташа тиімді сыйақы мөлшерлемелері, сондай-ақ 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы өзге да байланысты тараптармен операциялар бойынша тиісті пайда немесе залал:

	Бас компания		Еншілес ұйымдар		Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар		Бас компанияның өзге еншілес ұйымдары		Қазақстан Республикасы Үкіметінің бақылауындағы кәсіпорындар		Жиыны
	Номиналды орташа сыйақы мөлшерлемесі,		Номиналды орташа сыйақы мөлшерлемесі,		Номиналды орташа сыйақы мөлшерлемесі,		Номиналды орташа сыйақы мөлшерлемесі,		Номиналды орташа сыйақы мөлшерлемесі,		мың теңге
	мың теңге	%	мың теңге	%	мың теңге	%	мың теңге	%	мың теңге	%	
2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп											
Активтер											
Ақша қаражаттары және оның баламалары	-	-	-	-	-	-	-	-	1,003,896	15.8	1,003,896
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын еншілес ұйымдарға инвестициялар	-	-	135,137,215	-	-	-	-	-	-	-	135,137,215
Клиенттерге берілген қарыздар	-	-	10,503,914	-	-	-	-	-	-	-	10,503,914
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе шығын құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын активтер											
- Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	-	-	-	-	807,402	-	-	-	-	-	807,402
Инвестициялық қаржылық активтер	-	-	-	-	-	-	-	-	400,953	6.5	400,953
Міндеттемелер											
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	(9,781,569)	7.1	-	-	-	-	-	-	-	-	(9,781,569)
Мемлекеттік субсидиялар	-	-	-	-	-	-	-	-	(689,301)	-	(689,301)
Өзге міндеттемелер	-	-	-	-	-	-	(14,719)	-	-	-	(14,719)

«Qazaqstan Investment Corporation» Акционерлік қоғамы
2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл бойынша жеке қаржылық есептілігіне ескертпелер

	Бас компания		Еншілес ұйымдар		Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар		Бас компанияның өзге еншілес ұйымдары		Қазақстан Республикасы Үкіметінің бақылауындағы кәсіпорындар		Жиыны
	Номиналды орташа сыйақы мөлшерлемесі,		Номиналды орташа сыйақы мөлшерлемесі,		Номиналды орташа сыйақы мөлшерлемесі,		Номиналды орташа сыйақы мөлшерлемесі,		Номиналды орташа сыйақы мөлшерлемесі,		мың теңге
	мың теңге	%	мың теңге	%	мың теңге	%	мың теңге	%	мың теңге	%	
Пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы есеп											
Пайыздық кірістер	-	-	-	-	-	-	38,799	-	2,694,614	-	2,733,413
Пайыздық шығындар	(1,108,932)	-	-	-	-	-	(4,896)	-	-	-	(1,113,828)
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ күн бойынша бағаланатын активтермен жасалатын операциялардан түсетін таза кіріс	-	-	10,198,100	-	154,866	-	-	-	-	-	10,352,966
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын еншілес ұйымдарға салынған инвестициялардан дивидендік кірістер	-	-	2,893,901	-	-	-	-	-	-	-	2,893,901
Шетел валютасымен жасалатын операциялардан түскен таза пайда	-	-	-	-	-	-	-	-	33,227	-	33,227
Жалпы және әкімшілік шығыстар	-	-	-	-	-	-	(158,349)	-	-	-	(158,349)
Мемлекеттік субсидияның амортизациясы	-	-	-	-	-	-	-	-	76,589	-	76,589

Байланысты тараптармен операциялар бойынша қалдықтардың көпшілігі бір жыл ішінде өтелуге жатады. Байланысты тараптармен операциялар бойынша қалдықтар бойынша қамтамасыз ету жоқ.

24 Қаржы құралдарының әділ құны

Әділ құнды бағалау активті сату кезінде алынатын немесе бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасында ұйымдастырылған нарықта жүзеге асырылатын операция жағдайында міндеттемені беру кезінде төленетін бағаны анықтауға бағытталған. Дегенмен, бар белгісіздіктер мен бағалаудың субъективтілігіне байланысты әділ құн активтерді дереу өткізу немесе міндеттемелерді орындау мүмкін болатын құн ретінде қарастырылмауы керек.

Белсенді нарықта айналымдағы қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің әділ құны нарықтық баға белгілеулерге немесе дилерлік бағаларға негізделеді. Қоғам бағалаудың өзге әдістерін қолдана отырып, қоғамның барлық өзге қаржы құралдарының әділ құнын анықтайды. Бағалау әдістерінің мақсаты активтерді сату немесе бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасында міндеттемелерді беру бойынша ұйымдастырылған нарықта жүзеге асырылатын операцияның бағасын көрсететін әділ құнды бағалау тәсіліне қол жеткізу болып табылады.

Қоғам тек Жалпыға қол жетімді нарықтық деректерді қолдана отырып және басшылықтың пайымдамалары мен бағалауларын қажет етпейтін пайыздық және валюталық айырбастар сияқты стандартты және қарапайым қаржы құралдарының әділ құнын анықтау үшін кеңінен танылған бағалау модельдерін қолданады. Бақыланатын баға ұсыныстары мен модельдердің бастапқы деректері әдетте нарықта айналымдағы борыштық және үлестік бағалы қағаздар, биржада айналымдағы туынды құралдар және пайыздық айырбастар сияқты қарапайым биржадан тыс қаржы құралдары үшін қол жетімді.

Жеке капитал қорларына инвестициялау сияқты күрделі құралдар үшін Қоғам жыл сайынғы аудиттелген қаржылық есептілікті және бағалаудың өзіндік модельдерін қолданатын негізгі инвестициялық қорлар басшылығының аудиттелмеген тоқсандық есептерін пайдаланады. 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша жеке капитал қорларына салынған инвестициялардың әділ құнын анықтау үшін Қоғам өзінің бағалау үлгілерін пайдаланатын тәуелсіз бағалау компаниясын пайдаланады. Осы модельдерде қолданылатын кейбір немесе барлық маңызды деректер жалпыға қол жетімді нарықтық деректер болмауы мүмкін және нарықтық баға белгілеулерден немесе мөлшерлемелерден немесе пайымдаулар негізінде қалыптасқан бағалардан туындауы мүмкін. Бағалануы бақыланбайтын нарықтық деректерді пайдалануға негізделген құралдардың мысалы белсенді нарық жоқ үлестік бағалы қағаздар болуы мүмкін.

(а) Бухгалтерлік есептің жіктелуі және әділ құны

Келесі кесте 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық активтер мен міндеттемелердің баланстық және әділ құнын көрсетеді:

	Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе шығын құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	Амортизацияланған құн бойынша есепке алынатын қаржы активтері	Өзгерістері өзге жиынтық табыстың құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері	Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық міндеттемелер	Барлық баланстық құн	Әділ құн
мың теңге						
31 желтоқсан 2023 жылы						
Әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтері						
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	162,972,356	–	–	–	162,972,356	162,972,356
Борышқорлық құралдар	73,072	–	430,751	–	503,823	503,823
Үлестік құралдар	10,461,092	–	–	–	10,461,092	10,461,092
	173,506,520	–	430,751	–	173,937,271	173,937,271
Амортизациялық құны бойынша бағаланбайтын қаржылық активтері						
Ақша қаражаттары және оның баламалары	–	33,383,972	–	–	33,383,972	33,383,972
Борыштық бағалы қағаздар	–	8,192,773	–	–	8,192,773	8,408,979
Клиенттерге берілген қарыздар	–	10,679,384	–	–	10,679,384	9,577,054
Өзге қаржылық активтер	–	23	–	–	23	23
	–	52,256,152	–	–	52,256,152	51,370,028
Әділ құны бойынша бағаланбайтын қаржылық міндеттемелер						
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	–	–	–	10,005,236	10,005,236	9,846,196
Өзге міндеттемелер	–	–	–	230,461	230,461	230,461
	–	–	–	10,235,697	10,235,697	10,076,657

Келесі кесте 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық активтер мен міндеттемелердің баланстық және әділ құнын көрсетеді:

	Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе шығын құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары		Өзгерістері өзге жиынтық табыстың құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері		Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық міндеттемелер	Барлық баланстық құн	Әділ құн
	Амортизацияланған құн бойынша есепке алынатын қаржы активтері		көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері				
мың теңге							
31 желтоқсан 2022 жылы							
Әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтері							
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	135,137,215	–	–	–	–	135,137,215	135,137,215
Борышқорлық құралдар	417,200	–	400,953	–	–	818,153	818,153
Үлестік құралдар	10,526,147	–	–	–	–	10,526,147	10,526,147
	146,080,562	–	400,953	–	–	146,481,515	146,481,515
Амортизациялық құны бойынша бағаланбайтын қаржылық активтері							
Ақша қаражаттары және оның баламалары	–	29,174,825	–	–	–	29,174,825	29,174,825
Борыштық бағалы қағаздар	–	2,398,404	–	–	–	2,398,404	2,757,124
Клиенттерге берілген қарыздар	–	10,503,914	–	–	–	10,503,914	9,006,877
Өзге қаржылық активтер	–	158,936	–	–	–	158,936	158,936
	–	42,236,079	–	–	–	42,236,079	41,097,762
Әділ құны бойынша бағаланбайтын қаржылық міндеттемелер							
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	–	–	–	9,781,569	9,781,569	9,781,569	9,622,529
Өзге міндеттемелер	–	–	–	220,419	220,419	220,419	220,419
	–	–	–	10,001,988	10,001,988	10,001,988	10,001,988

(б) Әділ құнын бағалау иерархиясы

Қоғам көрсетілген бағалауды қалыптастыру кезінде пайдаланылатын деректердің маңыздылығын ескеретін әділ құнды бағалаудың келесі иерархиясын пайдалана отырып, әділ құнды бағалайды:

- 1-деңгей: Бірдей қаржы құралдарына қатысты белсенді нарықтағы баға белгілеулер (түзетілмеген).
- 2-деңгей: 1-деңгейге қатысты баға ұсыныстарынан басқа деректер тікелей (яғни баға ұсыныстары) немесе жанама түрде (яғни баға ұсыныстарынан алынған деректер) қол жетімді. Бұл санатқа мыналарды қолдану арқылы бағаланатын құралдар кіреді: ұқсас құралдар үшін белсенді нарықтардағы нарықтық баға белгілеулер, белсенді деп саналмайтын нарықтардағы ұқсас құралдар үшін нарықтық баға белгілеулер немесе барлық пайдаланылатын деректер тікелей немесе жанама түрде бақыланатын нарықтық деректерге негізделетін бағалаудың басқа әдістері.
- 3-деңгей: қол жетімсіз болып табылатын деректер. Бұл санатқа бақыланатын нарықтық деректерге негізделмеген ақпаратты пайдалана отырып бағаланатын құралдар кіреді, мұндай бақыланбайтын деректер құралды бағалауға айтарлықтай әсер етеді. Бұл санатқа ұқсас құралдарға арналған баға белгілеулер негізінде бағаланатын құралдар кіреді, оларға қатысты құралдар арасындағы айырмашылықты көрсету үшін елеулі бақыланбайтын түзетулерді немесе пайымдауларды пайдалану талап етіледі.

Қоғамда әділ құнды анықтауға қатысты ішкі бақылау жүйесі бар. Бұл жүйе қаржы директорына тікелей есеп беретін және сату мен инвестициялық операциялардың нәтижелерін тәуелсіз растауға, сондай-ақ әділ құнды елеулі бағалауға жауапты сертификатталған бағалаушының тәуелсіз бағалауды тартуын қамтиды. Арнайы бақылауға мыналар кіреді:

- байқалған баға белгіленімін растау;
- жаңа модельдер мен модельдегі өзгерістерді бекіту үдерісі және процесі;
- нарықтық мәмілелермен салыстырғанда ретроспективті деректерге тоқсан сайынғы жіктеу және тестілеу модельдері;
- Елеулі бақыланбайтын деректерге шолу, өткен кезеңмен салыстырғанда 3-деңгейдегі құралдардың әділ құнын бағалаудағы түзетулер мен елеулі өзгерістерді бағалау.

Бұдан әрі кестеде әділ құн иерархиясының деңгейлері қимасында 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша әділ құн бойынша көрсетілетін қаржы құралдарына талдау келтірілген. Сомалар қаржылық жағдай туралы жеке есепте көрсетілген сомаларға негізделеді:

мың теңге	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Барлығы
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	–	–	162,972,356	162,972,356
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе шығын құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын активтер:				
- Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	–	–	42,461	42,461
Үлестік құралдар	–	–	10,418,631	10,418,631
Борышқорлық құралдар	430,751	–	73,072	503,823
	430,751	–	173,506,520	173,937,271

Бұдан әрі кестеде әділ құн иерархиясының деңгейлері қимасында 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша әділ құн бойынша көрсетілетін қаржы құралдарына талдау келтірілген. Сомалар қаржылық жағдай туралы жеке есепте көрсетілген сомаларға негізделеді:

мың теңге	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Барлығы
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	–	–	135,137,215	135,137,215
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе шығын құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын активтер:				
- Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	–	–	807,402	807,402
Үлестік құралдар	–	–	9,718,745	9,718,745
Борышқорлық құралдар	400,953	–	417,200	818,153
	400,953	–	146,080,562	146,481,515

Келесі кестеде әділ құн иерархиясының 3 деңгейіне жатқызылған әділ құнды бағалауға қатысты 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін салыстыру берілген:

мың теңге	Еншілес ұйымдарға инвестициялар	Бірлескен кәсіпорындар	Өзге қаржы активтері (үлестік)	Борышқорлық құралдар	Әділ құн бойынша бағаланатын жиынтық активтер
Кезең басындағы қалдық	135,137,215	807,402	9,718,745	417,200	146,080,562
Пайда немесе залал құрамында көрсетілетін активтермен жасалатын операциялардан түскен таза кіріс	3,052,479	(978,930)	(196,903)	162,728	2,039,374
Сатып алулар	24,790,295	213,989	924,220	–	25,928,504
Шығындар	(7,633)	–	(27,431)	(506,856)	(541,920)
Кезең соңындағы қалдық	162,972,356	42,461	10,418,631	73,072	173,506,520

Келесі кестеде әділ құн иерархиясының 3 деңгейіне жатқызылған әділ құнды бағалауға қатысты 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін салыстыру берілген:

мың теңге	Еншілес ұйымдарға инвестициялар	Бірлескен кәсіпорындар	Өзге қаржы активтері (үлестік)	Борышқорлық құралдар	Әділ құн бойынша бағаланатын жиынтық активтер
Кезең басындағы қалдық	145,260,908	364,630	6,830,788	6,678	152,463,004
Пайда немесе залал құрамында көрсетілетін активтермен жасалатын операциялардан түскен таза кіріс	9,062,754	154,865	1,135,347	179,407	10,532,373
Сатып алулар	766,303	287,907	1,864,762	1,831,349	4,750,321
Шығындар	(19,952,751)	–	(112,152)	(1,600,233)	(21,665,136)
Кезең соңындағы қалдық	135,137,215	807,402	9,718,745	417,200	146,080,562

3-деңгейге жатқызылған үлестік құралдарға қоғамның инвестициялары инвестициялық қорларға және еншілес ұйымдарға салымдарды қамтиды. Бұл қорлар, ең алдымен, өтпелі экономикасы бар елдердің (негізінен Қазақстанда) компанияларының қарапайым акцияларын сатып алу арқылы жеке акционерлік капиталға инвестициялайды. Осы инвестициялық қорларға салынған инвестициялардың әділ құнын анықтау үшін Қоғам 2023 жылдың 31 желтоқсанында және 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін тәуелсіз бағалаушыны шақырды. Бағалаушы қолданған тәсіл әр қордың меншігіндегі базалық портфельдік инвестициялардың (бизнестің) әділ құнын бағалауды, содан кейін осы бизнестің құнындағы қоғамның үлесін есептеуді қамтиды. Бағалаушы тоғыспалы тексеру ретінде, сонымен қатар қорлардың әрқайсысының есептілігінде ұсынылған инвестициялардың әділ құнына талдау жүргізеді және бағаланған әділ құн мен қорларды басқару компаниялары ұсынған әділ құн арасындағы айтарлықтай айырмашылықтардың негізін бағалайды.

Бағалаушы қарастырылып отырған бизнестің сипатына, нарықтағы салыстырмалы объектілердің қол жетімділігіне және компанияның өмірлік циклінің сатысына байланысты базалық портфельдік инвестициялардың құнын бағалау үшін бірқатар бағалау әдістерін қолданады.

Келесі кестеде инвестициялық қорлардың меншігіндегі ең маңызды портфельдік инвестициялар, деректерді бағалау үшін қолданылатын бағалау әдісі портфельдік инвестициялар, және бағалаушының әділ құнын бағалаудың негізгі болжамдардағы өзгерістерге сезімталдығы көрсетілген.

Келесі кестеде 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша әділ құн иерархиясының 3-деңгейіне жатқызылған қоғамның еншілес ұйымдарының активтеріне енгізілген, сондай-ақ барлық өзге айнымалы көрсеткіштер өзгеріссіз қалады деген жорамалды негізге ала отырып, есепті күндегі жағдай бойынша Қоғам негізді мүмкін деп есептейтін бақыланбайтын деректердегі өзгерістерге сезімталдықты талдаумен қатар ең маңызды компанияларды бағалау үшін жыл соңындағы жағдай бойынша пайдаланылған елеулі бақыланбайтын бастапқы деректер туралы ақпарат берілген.

Құрал түрі	Компаниялар қызметін жүзеге асыратын салалар	Қоғам үлесінің әділ құны мың теңге	Бағалау әдісі	Елеулі бақыланбайтын деректер	Қоғамдағы мәннен аұқымы	Елеулі бақыланбайтын деректердің өзгеруінің әсері
Белгіленбейтін үлестік құралдар	Көлік және логистика	78,683,847	Кірісті тәсіл, дисконтталған ақша ағындары, пут опцион және таза активтердің түзетілген құны	ЕБИТДА табыстылығы	14.59%-24.12%	ЕБИТДА табыстылығы артқан жағдайда, инвестицияның бағалау әділ құны артады Дисконт мөлшерлемесі өскен жағдайда инвестицияның бағаланған әділ құны төмендейді
	Ауыл шаруашылығы	17,635,896	Кірісті тәсіл, дисконтталған ақша ағындары	ЕБИТДА табыстылығы	10.08%-22.24%	ЕБИТДА табыстылығы артқан жағдайда, инвестицияның бағалау әділ құны артады
	Өндіріс	15,510,119	Кірісті тәсіл, дисконтталған ақша ағындары	ЕБИТДА табыстылығы	17.64%	ЕБИТДА табыстылығы артқан жағдайда, инвестицияның бағалау әділ құны артады
	Баламалы энергетика	13,609,874	Кірісті тәсіл, дисконтталған ақша ағындары	ЕБИТДА табыстылығы	66.38%	ЕБИТДА табыстылығы артқан жағдайда, инвестицияның бағалау әділ құны артады
	Венчурлық қаржыландыру	10,267,263	Таза активтердің түзетілген құны	Таза активтердің құнын түзету	–	Таза активтердің құны өскен жағдайда инвестициялардың әділ құны артады ЕБИТДА табыстылығы артып, түсімнің өсуі жағдайында инвестицияның бағаланған әділ құны артады
	Энергетика	8,691,865	Кірісті тәсіл, дисконтталған ақша ағындары	ЕБИТДА табыстылығы	21.00%	ЕБИТДА табыстылығы артып, түсімнің өсуі жағдайында инвестицияның бағаланған әділ құны артады
	Медициналық диагностика	2,356,387	Кірісті тәсіл, дисконтталған ақша ағындары	ЕБИТДА табыстылығы Түсімнің өсуі	–	ЕБИТДА табыстылығы артып, түсімнің өсуі жағдайында инвестицияның бағаланған әділ құны артады
	Білім	2,937,641	Кірісті тәсіл, дисконтталған ақша ағындары	ЕБИТДА табыстылығы	50.28%	ЕБИТДА табыстылығы артқан жағдайда, инвестицияның бағалау әділ құны артады
	Ойын-сауық индустриясы	1,989,006	Кірісті тәсіл, дисконтталған ақша ағындары	ЕБИТДА табыстылығы	14.15%	ЕБИТДА табыстылығы артқан жағдайда, инвестицияның бағалау әділ құны артады
Еншілес ұйымдар мен тікелей инвестициялар қорларының өзге де таза активтері	1,619,821					
Борышқорлық құралдар	Борышқорлық	20,131,729	Шарт бойынша дисконтталған ақша ағындары	Кредиттік тәуекел маржасы	1.05%-9.60%	Кредиттік тәуекел жоғарылаған жағдайда инвестициялардың әділ құны төмендейді
Жиыны		173,433,448				

Келесі кестеде 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша әділ құн иерархиясының 3-деңгейіне жатқызылған қоғамның еншілес ұйымдарының активтеріне енгізілген, сондай-ақ барлық өзге айнымалы көрсеткіштер өзгеріссіз қалады деген жорамалды негізге ала отырып, есепті күндегі жағдай бойынша Қоғам негізді мүмкін деп есептейтін бақыланбайтын деректердегі өзгерістерге сезімталдықты талдаумен қатар ең маңызды компанияларды бағалау үшін жыл соңындағы жағдай бойынша пайдаланылған елеулі бақыланбайтын бастапқы деректер туралы ақпарат берілген.

Құрал түрі	Компаниялар қызметін жүзеге асыратын салалар	Қоғам үлесінің әділ құны мың теңге	Бағалау әдісі	Елеулі бақыланбайтын деректер	Қоғамдағы мәннен ауқымы	Елеулі бақыланбайтын деректердің өзгеруінің әсері
	Көлік және логистика	70,037,390	Кірісті тәсіл, дисконтталған ақша ағындары	ЕВІТДА табыстылығы	10.97%-40.1%	ЕВІТДА табыстылығы артқан жағдайда, инвестицияның бағалау әділ құны артады
	Энергетика	24,501,299	Кірісті тәсіл, дисконтталған ақша ағындары	ЕВІТДА табыстылығы	3.64%-4%	Дисконт мөлшерлемесі өскен жағдайда инвестицияның бағаланған әділ құны төмендейді
	Ауыл шаруашылығы	20,195,189	Кірісті тәсіл, дисконтталған ақша ағындары	ЕВІТДА табыстылығы	20.3%-27%	ЕВІТДА табыстылығы артқан жағдайда, инвестицияның бағалау әділ құны артады
	Баламалы энергетика	12,512,943	Кірісті тәсіл, дисконтталған ақша ағындары	ЕВІТДА табыстылығы	28.5%-83.06%	ЕВІТДА табыстылығы артқан жағдайда, инвестицияның бағалау әділ құны артады
	Венчурлық қаржыландыру	9,718,744	Таза активтердің түзетілген құны	Таза активтердің құнын түзету	–	Таза активтердің құны өскен жағдайда инвестициялардың әділ құны артады
Белгіленбейтін үлестік құралдар	Өндіріс	6,631,723	Кірісті тәсіл, дисконтталған ақша ағындары	ЕВІТДА табыстылығы	18%	ЕВІТДА табыстылығы артып, түсімнің өсуі жағдайында инвестицияның бағаланған әділ құны артады
	Білім	2,224,571	Кірісті тәсіл, дисконтталған ақша ағындары	ЕВІТДА табыстылығы	15.8%	ЕВІТДА табыстылығы артып, түсімнің өсуі жағдайында инвестицияның бағаланған әділ құны артады
	Ойын-сауық индустриясы	1,171,171	Кірісті тәсіл, дисконтталған ақша ағындары	ЕВІТДА табыстылығы	22.7%	ЕВІТДА табыстылығы артып, түсімнің өсуі жағдайында инвестицияның бағаланған әділ құны артады
	Медициналық диагностика	611,519	Кірісті тәсіл, дисконтталған ақша ағындары	ЕВІТДА табыстылығы	18%	ЕВІТДА табыстылығы артқан жағдайда, инвестицияның бағалау әділ құны артады
	Еншілес ұйымдар мен тікелей инвестициялар корларының өзге де таза активтері	(22,804,565)				
Борышқорлық құралдар		20,863,378	Шарт бойынша дисконтталған ақша ағындары	Кредиттік тәуекел маржасы	0.8% – 10.3%	Кредиттік тәуекел жоғарылаған жағдайда инвестициялардың әділ құны төмендейді
Жиыны		145,663,362				

Қоғам әділ құнды бағалау барабар деп санаса да, әртүрлі әдістер мен пайымдауларды қолдану әділ құнды әртүрлі бағалауға әкелуі мүмкін. 3-деңгейге жатқызылған құралдардың әділ құнын есептеу кезінде пайдаланылған бір немесе одан да көп болжалдарды ықтимал балама болжалдарға ауыстыру 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы және 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша есеп айырысу нәтижелеріне мынадай әсер етуі мүмкін:

мың теңге	31 желтоқсан 2023 ж. жағдай бойынша әділ құнға әсері		31 желтоқсан 2022 ж. жағдай бойынша әділ құнға әсері	
	Қолайлы	Қолайсыз	Қолайлы	Қолайсыз
Белгіленбейтін үлестік құралдар				
Көлік және логистика	7,928,006	(6,355,286)	5,577,002	(3,080,529)
Энергетика	1,350,922	(1,152,270)	421,742	(408,267)
Ауыл шаруашылығы	1,178,779	(1,035,579)	592,784	(134,771)
Баламалы энергетика	999,341	(852,894)	718,964	(626,739)
Өндіріс	1,788,570	(1,735,874)	2,845,390	(2,615,845)
Венчурлық қаржыландыру	513,363	(513,363)	476,412	(476,412)
Ойын-сауық индустриясы	99,450	(99,450)	114,287	(104,176)
Білім	269,330	(232,421)	223,707	(191,942)
Медициналық диагностика	4,567	(4,389)	4,628	(4,413)
Борышқорлық құралдар	417,846	(401,943)	56,591	(193,721)
Жиыны	14,550,174	(12,383,469)	11,031,507	(7,836,815)

Ықтимал балама болжалдарды қолдану кезінде пайда болатын қолайлы және қолайсыз әсер модель мәндерін қайта қарау арқылы есептеледі:

- пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борышқорлық құралдар үшін: дисконттау мөлшерлемесінің 1%-ға төмендеуі және ұлғаюы;
- пайда мен залал арқылы бағаланатын үлестік құралдар үшін дисконттау мөлшерлемесінің 1%-ға төмендеуі және ұлғаюы;
- венчурлық қаржыландыру үшін таза активтердің құнын 5%-ға түзету;
- өндіріс саласының пайдасы мен залалы арқылы бағаланатын инвестициялар үшін:
  - капиталдың орташа өлшенген мөлшерлемесін 1%-ға азайту және ұлғайту;
  - түсімнің өсу қарқынының 5%-ға төмендеуі және ұлғаюы.

Келесі кестеде әділ құнды бағалау жатқызылған әділ құн иерархиясының деңгейлері қимасындағы 2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша әділ құн бойынша бағаланбайтын қаржы құралдарына талдау ұсынылған:

мың теңге	2-деңгей	Әділ құны барлығы	Баланстық құны барлығы
Активтер			
Ақша қаражаттары және оның баламалары	33,383,972	33,383,972	33,383,972
Клиенттерге берілген қарыздар	9,577,054	9,577,054	10,679,384
Инвестициялық қаржылық активтер	8,408,979	8,408,979	8,192,773
Өзге қаржылық активтер	23	23	23
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	(10,005,236)	(10,005,236)	(10,005,236)
Өзге қаржылық міндеттемелер	(225,741)	(225,741)	(225,741)

Келесі кестеде әділ құнды бағалау жатқызылған әділ құн иерархиясының деңгейлері қимасындағы 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша әділ құн бойынша бағаланбайтын қаржы құралдарына талдау ұсынылған:

мың теңге	2-деңгей	Әділ құны барлығы	Баланстық құн барлығы
Активтер			
Ақша қаражаттары және оның баламалары	29,174,825	29,174,825	29,174,825
Клиенттерге берілген қарыздар	9,006,877	9,006,877	10,503,914
Инвестициялық қаржылық активтер	2,757,124	2,757,124	2,398,404
Өзге қаржылық активтер	158,936	158,936	158,936
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	(9,781,569)	(9,781,569)	(9,781,569)
Өзге қаржылық міндеттемелер	(220,419)	(220,419)	(220,419)

25 Өзге операциялар

2023 жылдың 5 желтоқсанында Қоғам жалпы құны 286,000,000 АҚШ долларына «АрселорМиттал Темиртау» және «НГТ Холдинг» акционерлік қоғамдарының акцияларының 100% пакетін сатып алды. Қоғам оларды QSG Holding Limited бағасымен иеліктен шығаруды (сатуды) жүзеге асырды. Иеліктен шығару (сату) құны сатып алу құнына тең болды. Акцияларды сатып алу-сату бір ай ішінде өткізілді және іс жүзінде Қоғам делдал (агент) ретінде әрекет етті.

26 Есепті күннен кейінгі оқиғалар

2023 жылдың 31 желтоқсаннан бастап және осы жеке қаржылық есептілік бекітілгенге дейінгі кезеңде қоғамның Қаржы-шаруашылық қызметінде активтер мен міндеттемелер құнында елеулі өзгерістерге әкеп соққан қандай да бір оқиғалар болған жоқ.

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша жеке қаржылық есептілікті Қоғам басшылығы 2024 жылдың 30 мамырда мақұлдады.